

კაჟა ეტჰისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკვარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

2020

საქართველოს მწიბრალთა, მემცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხ ური ფსალმუნები

ტომი 90

2020

მთ. რედაქტორი

რეზო (ეჩელიანი) აღამია

მხატვარი, მწერალი,
საქართველოს მწერალთა,
მეცნიერთა და საზოგადო
მოდგაწვეთა საერთაშორისო
აკადემია „ქალდეა“-
საქართველო“-ს აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30

E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-897-7 (90 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაშვილი“, ფილორ ტიუტჩენის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთომეხუთი – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთომეხუთის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძმნილება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეჭდილი.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გურაალთა, მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწეს ქართული კოეზიის რაინდის, საქართველოს გურაალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაურებატის, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დესკანის მედლისა და „დიოსკურია 2005“-ის, მწვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვიდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გურაალთა მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრემიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ვაზისის საერო-სამცნიერო აკადემიის ვიცე-პრემიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეტი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდალ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეთვე, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

პოეტის ასტრომული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ ახანჯარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათოქმეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არსის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათოქმეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითები.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუქმნია დღემდე...“

კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეშავი მისვლია... მათ იცინან იმ ოქმება დღემდევის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცივად შხვვდი ყოველ ჟიბას, ყოველ კაბიბას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მაბიერ

(დასასრული)

დიდო მგოსანო, განა მარტო ქართული სიტყვის მეხოტბე ხარ? – ჩაუჩურჩულა სიხარულით „აპრილის ქარმა“.

– რასაკვირველია, არა... ახმაურდნენ ტყეში ფრინველები, – პოეტი სიტყვის, სიკეთის, მეგობრობისა და სიყვარულის მთესველია მთელს სამყაროში.

– ჰო, ასეა, დიდო მგოსანო, მაგრამ გეტყობა, გულის სიღრმეში რაღაც გაკლია არა?... ამოსძახეს ზღვის ტალღებმა.

– ნეტავ რა არის ის რაღაცა? ღიმილით გამოეხმაურა ამომავალი მზე. ვხედავ შენმა შემყურემ რაღაც საიდუმლო აღვიქვი... დასძინა განთიადმა.

– პოეტმა ჩვეული სიღარბაისლით გადახედა განთიადს და მოაგონა – „მე შენ მიყვარდი... სხვა არაფერი“.

მძიმეა ჩემთვის ამის მოგონება, – თქვა დანანებით.

– მძიმეა დიდო მგოსანო, დაკარგული სიყვარულის მოგონება.

თუმცა როგორც ჩანს,

„სიყვარულმა გულის დირეზე

მხოლოდ ერთხელ დაგიკაკუნა“...

– შეიძლება ასე იყოს, – თქვა პოეტმა ნადვლიანად, მაგრამ რაა ჩემი საფიქრალი მასთან შედარებით, რაც ცხოვრებაშია... დიოსკურაი! წუხილისა და სევდის მომტანი...

ხმა მიაწვდინა ქარიშხალმა, პოეტიც შეეხმიანა –

„ჰე, ქარიშხალო, ჩემო ძმობილო,

სურნელს რომ აფრქვევ ბაღში

იისას,

ჩემი ლამაზი ეზო-კარი ხომ არ გათელე?

რადგან აქ წუხელ გამთენიისას –

მეჯღისი ჰქონდათ ციცინათელებს“.

წარსულიც მრავლად იყო მეჯღისეები, რომლებიც ზღვის ტალღებივით აზვირთდებოდნენ და მიასკდებოდნენ ლოდს – რაინდივით თაგმომწონენი, შეყვარებულის წინაშე, – გადაულაპარაკეს ყაყაჩოებმა ლურჯთვალა იებს.

ამის გამგონე მოებმა ჰკითხეს: ამაზე მეტი საინტერესო არაფერი იცით?

პოეტის გენეალოგიაზეო და სმენად გადაიქცნენ. პოეტის დედა, დაიწყეს იებმა, ქალბატონი ფედოსია, „ვეფხისტყაოსნის“ ზეპირად მცოდნე და ლექსების მესობზე, საქვეყნოდ ცნობილი პოეტის, აღიო მირცხულავას (მაშაშვილის) და იყო. თვით დოღბაიების ოჯახში ყველა (შვიდი ძმა და ორი და) ლექსს წერდა, სურათს თუ დავაკვრიდებით ადამიანი აუცილებლად ნახავს მსგავსებას – ბიძასა და დისშვილს შორის.

„აღბათ ასეთი იყო ნება
ღვთისა და განგების“ –
ჩაესმა პოეტს დედის ხმა.

ნუთუ მეც აღიოსავით პოეზიის სივრცეში ვიყავ აღმოცენებული? ჩაფიქრდა პოეტი, სახეზე ღიმიღმა გადაჰკრა. გენებს ხომ დიდი მნიშვნელობა აქვს შთამომავლობისათვის. – შეაწის აზრი ენძელებმა.

– დიას, ის ჩემი დიდი მასწავლებელი და ზურგის ქარი იყო. ბევრჯერ ვყოფიღვართ საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში, მათ შორის, აფხაზეთშიც.

ეპ, სოსუმო, ზღვა – ჩემი გიჟი ორეული, ჩემი მუხის დიდი სამყარო, – თქვა ვაჟა ეგრისელმა და გულის სიღრმეში ეტკინა რაღაც აფხაზეთის მოგონებამ ისევ ის ავადსახსენებელი 27 სექტემბერი მოაგონა და მთელ ორგანიზმში გამყინვარება იგრძნო.

პოეტმა წარმოიდგინა დღეები სისხლის ღერის, წამების, გოლგოთასი, თავისი ძირძველი მიწიდან 300000 ქართველის აყრის, ძნელია ამის თქმა მაგრამ უნდა ითქვას:

„... ქართველებო!

თუ სიცოცხლეა –

სიცოცხლეს ჰგავდეს,

თუ სიკვდილია სიკვდილი იყოს“...

ჰო, მართალია, დამარცხება საძრახისია და გამარჯვება კი დიდება, რომლისთვისაც ღირს სიკვდილი. ვიცით, დიღო მგოსანო, შენ იმ აზრით სუდდგმულობ, რომ ცხოვრება შენი მასწავლებელი იყო და ორ გაკვეთილს გიტარებდა – სიძულვილისა და სიყვარულის, თქვენ კი ყოველთვის ადამიანურად. რაინდულად, სიყვარულის გაკვეთილს სწავლობდით, რის გამოც შეგიყვარათ ქართველმა ერმა. თქვენთვის ბუნება საოცრება და თქვენც საოცრება ხართ ბუნების-

თვის – ეს არის ჩემი აზრი – აუწყა მთვარემ და თავისებურად. მეფურად გადმოხედა, რათა განსაკუთრებულად მოფერებოდა პოეტს.

„აბა, ეს ღამეც,
მარადისი ღელვას მინებდა,
სიხუმის ფსკერზე ერთიან ვარსკვლავნი –
ჩემი კოლხური ღამის ფესვები.
ფაზისის პირას ლეგენდების
იწვის ზვინები,
და მე სიშორით...
და სინათლით
თვალი მევსება“.

კოლხური სიღინჯე, სიდარბაისლე, ვაჟკაცობა, სიწმინდე. ეს და კიდევ მრავალი სხვა საუკეთესო თვისებები დიდი პოეტისა – მოდებათა მოდგმისთვის სამაგალითოა, თქვენ ცის დარბაზში მძინარე ვარსკვლავებმა და სიამოვნებით გამოიღვიძეს პოეტთან სასაუბროდ –

„მეჩვენება:
განთიადი წუხს და ღელავს
და წარსული, დაძენილი ფრთათა რხევით,
მოფრინდა
და ქონგურზე ზის, როგორც ძერა
და მწუხრამდე ქვათახევის

ციხის

შემოგარენს ზვერავს“.

ჰო, ასეა, ისე საუბედუროდ, ყველაფერთან ერთად ბუნებაც წუხს, ხედავს. თვით წარსული დაძენილი ფრთათა რხევით მოფრენილა და ქონგურზე დამჯდარა, როგორც ძერა...

– მერე, რას მოგვცემს შემოგარენის დაზვერვა, მაშინ როცა შიგნითაა ჩატეხილი ხიდი!.. დაიგრევიანა ზღვამ და აღელვებულმა არწივივით აფრენა დააპირა..

– მეც თქვენსავით წარსულის ლაქვარდოვან ფსკერს ვუჭვრეტ, მაგრამ მინდა ვიხილო ხვავრიელი შემოდგომა ჩემი ერისთვის, თუმცა ყველასთვის სასიფათოა თუ დაგვეწია ღამე ტიალი – თქვა პოეტმა.

– ოდნავ იმედიან საუბარზე ზღვის ტალღების თვალცრემლიანი ჩქამი ნაპირს მოასკდა სიხარულისგან, თოლიებმა კი თითქმის გადაფარეს მთელი ზღვა, ცამ კი თმა დაივარცხნა ცისარტყელას ღამაში თითებით, ხოლო ცის ლაქვარდში წვიმის შხაპუნამ ტკბილი ჰანგებით გარემო აახმიანა – ამდერეთ და ისარეთო პოეზიისა და აყვავებული შემოდგომის ლოდინში, გადმოსძახეს ქართველ ერს.

– ამის გაგონებაზე საღ კლდესავით
მდგარმა პოეტმა უმაღლე სიხარულით დაიწყო:

„დიას პოეზია ნაკადულებად,
ჩანჩქერებად და მდინარეებად,
ზოგან კი,
ზოგან, ულამაზეს ტბასააც კი მოჰგავს,
ქართულ მიწაზე –
(სადაც მოყმე ვეფხვს რომ შეება)
პოეზიის დიდი ზღვა ბორგავს“.

პოეტის ოცნებაში მოყმისა და ვეფხვის შებ-
მა ზღვის დიდ ბორგვას იწვევს, ხოლო პოეტს
კი დედის სიტყვებს აგონებს –

„იქნება ვეფხის დედაი, ჩემზე მწარედა ტირისა“...
ერიპა, ცხოვრებავ, დღეს ვინმე იტყვის ამას
აფხაზეთსა და სამაჩაბლოში?!

– ღმერთმა ნუ ქნას, ღმერთმა ნუ ქნას, რომ
ასე არ ფიქრობდნენ აფხაზი და ოსი დედები...
გადმოსძახეს წარსულიდან.

– ამინ! შეაწია სიტყვა მთელმა სამყარომ. –
დიდო მგოსანო, თქვენი შემოქმედება უხვია, რო-
გორც შემოდგომა, რთულია როგორც კოსმოსი.
შეიძლება უფრომ მეტიც. თქვენი ლექსის ყოველი
სიტყვა კი არა მარცვალად სულის ნაწილია,
რომლის გარეშე გული ვერ იგულებს და ფილ-

ტვებს სუნთქვა გაუჭირდებათ. ხერხემალი დაიშლება თითო მალეზად, ხოლო ორგანიზმში უჯრედები, ქსოვილები, ორგანოთა სისტემები ვერ იმუშავებენ ნორმალურად ერთ მთლიანობაში.

– ვაჟა ეგრისელის მინიატურული ლექსების ყოველი ფრთიანი სიტყვა ლამაზია ერთმანეთის სასიყვარულო გედებივით, მოჭიკჭიკე ჩიტებივით, სწორედ ამიტომ იგი გრძნობის, სიყვარულისა და ემოციების ნექტარში გაგდებს. თუ დაუკვირდებით თითოეული მარცვალი, ლამაზი ქალის თვალებსა და ვნებისაღმძვრელ ტუჩებსა ჰგავს, მთლიანობაში მარცვლებისგან შემდგარი თითოეული სიტყვა გასროლილი ტყვიაა მტრისთვის, საწამლავია მოშურნეთათვის, ხოლო მოყვარეთათვის სიცოცხლეა, აზრია, ისტორიაა, ბუნებაა. სატრფიალო ლექსები კი კოცნისთვის უშეცდომო ბარომეტრია, რითაც იშიფრება პოეტის ხასიათის მალული დაა განგებ დაფარული შინაგანი შტრიხები სულიერებისა და სიყვარულისა. თვით მის ლექსებში ყოველი სიტყვის მარცვალი იმდენად თბილია და მგრძნობიარე – კითხვისას მოგეჩვენება, თითოეული მათგანი ერთმანეთს სიყვარულით გადახვეულები არიან. თითქოსდა, მათ იციან თუ ადამიანის თვალები

სულის სარკეა, კოცნა კი უსიტყვო ემოციური ურთიერთობაა. ასეთ მარცვალს, სიყვას, რითმს და გონიერ აზრს მხოლოდ დიდი პოეტი ქმნის და ამ პოეტს – ვაჟა ეგრიელი ჰქვია.

არის ბუნება და სივრცე, სიყვარული და მთელი სამყარო – ესაა მისი აღქმის უღევი განძი.

„ჩემმა გამჩენმა

ჩემი სამშობლოს –

ცის სილამაზე

თავს დამარისხა,

თუმც არაფერი არ დავუშავე,

და როს მოგუდვები, ჩემი შავი ზღვა,

ტანზე ჩაიცვამს მოგონებას –

უფრო უშავებს.“

– მართალია, – ერთხმად დაიძახეს ტალღებმა.

არ მთისა და ბარის, არამედ კოსმოსურია ვაჟა ეგრიელის პოეზია“ – იყო თქმული სივრცეებიდან.

„ჩემი დღეები და იმედეები –

ჩემმა სიცოცხლემ

ქართლის ცაზე

დროშად გაჰკიოდა...

... და ჩემი ქვეყნის

განათლებულს

ვხედავ მომავალს,

ჩემი სამშობლოს ღია სარკმლიდან.“

– ღმერთმა ინებოს, – სიტყვა შეაწიეს ხობის ეკლესიური სამყაროდან, ხოლო მდინარე ხობოსმა ყველას შეახსენა – ჭაბუკი მე გავაცილე ქალაქს და ნუთუ ვერ ცნობს თავის წინაპარსო“...

პოეტი უმაღვე გაქანდა ხობის წყლისკენ, მაგრამ ძლიერი ქარი ამოვარდა და ურიცხვი ფოთოლი გროვა მოყარა.

„წახველ... დაგვტოვე

მარტოობის შიშველ ნაპირთან.“

ხმამაღლა იყო თქმული სოფელ ხორგის ხეების მიერ. ქარმა ფოთლები და სითბო წამოიღო, რომ საიუბილეოდ, ღამაში ფოთლებისგან გამზადებული ნაბადი მოესურათ პოეტისთვის. სტუმრად ჩამოსულს – ხობის წყალმა უთხრა:

„ამოუღამდა თვალები ღოდინს

და უშენობას

წუხს არემარე,

მოდი,

ო, მოდი,

იასამნის თეთრი ფეხებით.

მხოლოდ, სევდიან მოგონებებს –
სულში მოვლემარეს,
გთხოვ, გევედრები,
ნუ შეხები“...

ვარდის ეკალო, გვიმრავე, გაიმეორა პოეტმა,
თუმცა შორსა ხართ, მაგრამ თქვენთან ახლოს
ყოფნას აღვიქვამ...

„... თქვენ შორსა ხართ,
გულმა სიახლოვე კვლავ დაიჟინა,
და სიყვარულის

მაღალ ციდან –
თქვენი დუმილი
ჩემთან ჩამოდის

მნათობების –
ფერმკრთალ ყიჟინად.“

– ოცნების ბურუსში მყოფ პოეტს წამით
სულ გადაავიწყდა ვარდის ეკალი და გვიმრა...
სიო მოფერებაზე შეკრთა... თვალები ერთი წა-
მით მიღულა, ალბათ ვნებათა ღელვას თუ დაე-
მორჩილა, მაგრამ უმალვე თვალები გაახილა და
ტუჩებზე განსაკუთრებულად თბილი შეხება იგ-
რძნო. ვინ არის, რა ხდება ჩაეკითხა თავის თავს
და იგი აღელვების გამო ოცნებიდან გამოვიდა...
სადი, განსაკუთრებული მზერითა და გონებით

გადახედა თბილისს და სულ სხვა ოცნებათა
სამყაროში გადავიდა, რომელსაც საქართველო
და თბილისი ჰქვია.

„წუხს ზედაზენი, – ჯვარზე გაკრული...“

ხოლო მახათა

და შავ ნაბადა –

ქართული ცის ქვეშ ღამეს ათევევ

და მოელიან კვლავ მზეშებმულ ცისკრის
კარეტას,

და... მუხლმოყრილნი დგანან მთები –

გოლიათები,

ჩემი თბილისის მაღალ კარებთან“.

მუხლმოყურელნი იქნებიან მთები გოლიათები
სანამ ცოცხლობს თუნდაც ერთი ქართველი,
იხარე პოეზიის ქვეყანავ – საქართველოვ!
– მოისმა ხმა კავკასიონის უდრეკი მთებისა.

– ამბობენ, დაიწყო მღელვარებით ცამ, ვა-
ჟა-ფშაველამ მთები „გადმოხარა და ხელ-პირი
დააბანინა წყალზე“, ვაჟა ეგრისელმა ზღვები
„ფეხისწვერებზე დააყენა და ხმელეთს იქით გა-
დაახედა...“ და... განა მარტო ზღვები? – ნახეთ.

„მნათობთა შუა-კერასთან –

მთვარე მარტო ზის

ბეჩავი,

და მწიფე ბროწეულივით
ცის ვარსკვლავები
ხლენჩავენ.

სადღაც ცეცხლის და
სინათლის ხმა ისმის,
აღბათ მზე არი –
უკუნი დამის მთევველი,
პოეტის ფიქრს იზიარებს.“

პოეტზე ზრუნავს არა მარტო მზე, არამედ
ქარიშხალი, მდინარეები, ჭექა-ქუხილი, ელვა,
ოკეანე, ზღვა, ვარსკვლავეთი, რრუბლები, ნიავი,
სიო, ტყე, მცენარეულობა, ერთი სიტყვით, მთე-
ლი ბუნება, გადმოსძახეს მთებმა.

ამის გაგონებაზე პოეტმა თვალებიდან მად-
ლიერების უხვი სხივი გადმოაფრქვია:

„მიმზერენ ჩუმაღ და დაჟინებით,
თვალეში უღვათ
სიხარული მზეებზე დიდი.
და ყურს უგდებენ –
ყელმოდერილ სიტყვებს თუ ბგერბს,
მიმახსოვრებენ...
და მოდიან
დღეები მშვიდად,
რომ გამიხსენონ ათას წლის მერე“.

ღიას, ვაჟა ეგრისელმა, როგორც პოეტმა და პიროვნებამ ბუნების სიყვარულის ასახვაში სიცოცხლეც არ დაიშურა... ისე დაიხარჯა იგი თითქოს გაიცრიცაო, – იყო თქმული ვარსკვლავითიდან.

– სიცოცხლის გაცრეცას არ ვნანობ, რადგან „შენ გენაცვალე, დიდო ბუნებავ, გულში რომ გვიკრავ ღვიძლ დედასავით“. – უპასუხა პოეტმა ვარსკვლავეთს და მთელს უსახლდგრო სივრცეს. შემდეგ მომავლის იმედით გაუყვა მდინარე მტკვრის მარჯვენა ნაპირს. მას მთელ გზაზე ჩაესმოდა ნაღდი მეგობრების ხმა, რომლებთანაც პოეზია, ცა, დედამიწა, ქართველობა და საქართველო აკავშირებს.

– გამორჩეულმა ნიჭიერებამ და ღვთიურმა განგების ძალამ ვაჟა ეგრისელი პოეზიის ცის სრულიად ახალ კაბადონზე აიყვანა... (აკად. ი. ახუაშვილი).

– ვაჟა ეგრისელის პოეზია – საქართველოს დიდი ისტორიაა, ფილოსოფოსის თვალით დანახული (აკად. ს. ბაქანიძე).

– „როგორც პოეტი, ვაჟა ეგრისელი, სიცოცხლეშივე იქცა ლეგენდად“ (ი. ბარამიძე – პოეტი).

– „ვაჟა ეგრისელმა ლექსებით კი არა, ახალი სიტყვით გაამდიდრა ქართული ლიტერატურა“ (ა. არაბული – პროფესორი).

– პოეტური ხილვებით ვაჟა ეგრისელმა მკითხველს ახალი სამყარო გადაუშალა და ხედვის ჰორიზონტიც გააფართოვა (ა. დუმბაძე – აკადემიკოსი).

– სრულიად განსხვავებული, განუმეორებელი მოვლენაა ვაჟა ეგრისელი ქართულ პოეზიაში (ლ. სორდია – პროფესორი).

ვაჟა ფშაველას შემდეგ, საქართველოს რომ არ მოვლენოდა ვაჟა ეგრისელი, ქართულ პოეზიას ის სიდიადე არ ექნებოდა. ეს სადავო არ არის, თუმცა ვინმე მაინც შეეცდება ამ აზრის გაფერმკრთალებას. ნათქვამია –

„ქართველი ქართველს თუ არ დალატობს,
ომს ვერ მოიგებს ვერც ერთი მტერი“.

ქართველებო, იცოდეთ, ვაჟა ეგრისელის არც დალატი და არც გაფერმკრთალება არ შეიძლება, რადგან ის განუმეორებელია ბუნებასთან, ისტორიასთან და ქართველ ერთან მიმართებაში.

მხოლოდ ვაჟა ეგრისელს შეეძლო დაეწერა, უთვალავი (50 000) ლექსი ბუნებაზე, რადგან

ბუნება მისი უშრეტი სულიერი სამყაროა. მის სისხლში ბუნებისა და ადამიანის მიმართ იმდენი დადებითი მარცვალია, რომ არც ჰაერის უკმარისობა და არც სისხლის მიმოქცევის დარღვევა ორგანიზმში არასდროს განუვითარდება, პოეტის გული მუშაობს სიკეთისთვის, სიყვარულისთვის, სამშობლოსთვის.

პიროვნება, რომელიც ვეებერთელა ზღვას უნაზეს სატრფოდ აღიქვამს, თავისი პოეზიით ქვეყნად თუ წაშლის სიკვდილის ნაფეხურებს, მაშინ ყველა ქართველი მისადმი სიყვარულის კოცონზე დაიწვევა აბედივით.

ვაჟასეული ცის მნათობები დედამიწას ისევ კოცნის და ლურჯი სიშორის ტოტებს არხევს... სწორედ ამ დროს სხივთა ლიცლიცით გამოცოცდა ერთი კაშკაშა ვარსკვლავი, ქარის მსუბუქ ფრთებს გაჰყვა და პოეტს მიუაღერსა, რათა მას არ მიეკაროს სიკვდილი. ზღვაც ფიქრობს პოეტზე თავისი ჩალურჯჯებული დიდრონი თვალებით.

– ... ეგრისელის პოეზიაში რაღაც მომხიბვლელი და გამოუცნობი იდუმალებაა.

ნეტავ რა არის ეს მომხიბვლელი საგანძურის და გამოუცნობი იდუმალება დიდი მგოსნის შემოქმედებაში მკითველთათვის მოგვინდვია...

თავად პოეტი კი მარადისობის წვიმას ელოდება:

„ლექსია – ჩემი მცხეთაც, არმაზიც,
ლექსია –

ჩემი სვეტიცხოველი
და არსაკიდის ბედს არ მოველი.

ჩემი ცის ჭერი –

შავი ფიქრით აღარ მძიმდება.

პირიქით, –

წვიმას ველოდები მარადისობის,

უნდა გაწვიმდეს მაღე,

როსმე თუ გაწვიმდება.“

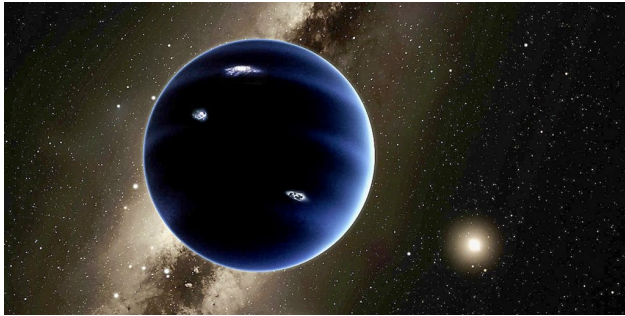
ა მ ი ნ!

ტატა დოსტოევი

*ნაწევები წიგნიდან – აღქმა ანუ
საოცრებათა სამყაროში*

გაგრძელება შემდეგ ტომში

მეცხრე

(ხუმრობით)

მინაწერი „კოლხურ ფსალმუნებში“ 100 – ტომეულზე.

რვა პლანეტის¹ ძახილს ისმენ!

(ილტვიან ერთმანეთთან!)
ამ ქაოსში მერვე² არა!

შენ ხარ...

მეცხრე პლანეტა.

2019

---

¹ რვა პლანეტა: მზე, მთვარე, დედამიწა, მარსი, ვენერა, იუპიტერი, სატურნი, პლუტონი.

² მეცხრე – ვაჟა ფერისელი მეცხრე შვილია, შვიდი ძმა და ორი და.

**იოანე ლაზი,
ზაქარია ქართველი**

იბერიის დიდ მეფისწულს,
„დიონისე არეოპაგელს“,
(იგივე პეტრე იბერიელს)
ადგას დიდი ნათელი, –
თავის დიდი მასწავლებლის –
იოანე ლაზისა და
ზაქარია ქართველის.

1971

ხილვა – ფარსმან ძველი რომში
(ვარიანტი)

რა დრო გადის საქართველოს
ზემიიწვეს
ოქროს ფასი.
და იმატა უფრო ფასმა:
ვხედავ –
რომში ველზე მარსის,
ცხენზე ამხედრებულ ფარსმანს*.

1962

---

* ჩვენი წელთა აღრიცხვის 141 წელს, რომის იმპერატორის ანტონიუს პიუსის ბრძანებით რომში, საქართველოს მეფის ფარსმან მეორის ცხენზე მჯდომი ქანდაკება იქნა აღმართული.

კარაბადინი

ისმის ხმალთა ჩახაჩუხი –
დიდგორის და
ბასიანის,
ტაშისკარის და მარაბდის
და... სამშობლოს
გული უცემს
შენს „ფსალმუნთა“ –
კარაბადინს.

1981

სულის მარადისობა

ასე ბრძანებს სოკრატე –

„სულის მარადისობა“,

ვიღაც მიეთ-მოეთის,

ფიქრით არ დაიშვება!

რადგან ყოფნა –

ყოველთვის,

არყოფნიდან იშვება.

1964

მზარველი ცა

შენი მზარველი რომ ცაა,
ხარ ამის
გამო კეთილი.
და შენი „ფსალმუნები“ კი,
მოხუცი ბერის ლოცვაა,
უდაბნოს –
გამოკეტილის.

1986

ხილვა: ორი იონე

ანათემას გადაცეს,
მაგრამ დრომ
ვერ დათრგუნა
სიბრძნე, – კლდეა პიტალო!
და ის სიბრძნე არგუნა
ღმერთმა ქართველ –
პეტრიწს, და
ბრძენთა ბრძენ –
იტალოსს.

1967

სფეროებს და პლანეტებს

ვით ზევსი მესომტკორცნელი,
მოსველ ჭექა-ქუხილად,
არაფერს არ ვამეტებ.
გულში იკრავ უხილავ,
ფიქრ-მიუწვდენ
სივრცეებს,
სფეროებს და
პლანეტებს.

1973

ღუნძთა,
ღურძუშტა,
ქაშაბთა

მეფეთა-მეფე თამარის
დროს კავკასიის ქვეყნები:
(ხუნძთა¹,
ღურძუკთა²,
ქაშაბთა³)
დილის მზესავით ჰყვოდან.
როცა მზე ჩაქრა
თამარის,
მათი დღეებიც გაშავდა.

1980

¹ დაღესტანელთა

² ჩაჩანთა (ჩეჩნეთი)

³ ჩერქეზთა (ჩრდილო კავკასიის ქვეყნები)

ბახილი

ათასწლეულების მერე,
მე, ჩემს „კოლხურ ფსალმუნებში“
სიბრძნის წყარომ ისევ
უხმოდ,
ქვედინებით რომ იდინოს,
ვით რუსთველი
ჩუმად ვუხმობ –
დიდ პლატონს და
დიდ „ბრძენ დივნოს!“*

1970

---

* დიონისე არეოპაგელი, იგივე პეტრე იბერი. (412-488 წწ.)

ვითა ეჟენ დელაკრუსს

თვალზე ლიბრი გადაკვრიათ,
ბრმებია და
ყველა ყრუა?!
თუ ყასიდად ვერ გხედავენ –
ციო მოვლენილ
პოეტ-მხატვარს,
ვითა ეჟენ დელაკრუსს.

2019

დიდი აიღბარი

შენ კოლხეთზე „ჰიმნებს“ ქმნიდი,
ფიქრმა ათასწლეულები,
სულ კარდაკარ მოიარა,
ბოლოს ჩუმად მიაღვა –
დიდი გრიგოლ ხანძთელის*
ხელთუქმნელ –
„დიდ იაღვარს“.

1962

---

* გრიგოლ ხანძთელი (758-860) ჰიმნოგრაფი, პოეტური ჰიმნების კრებულის „დიდი იაღვარის“ ავტორი.

ბუნების ნაყოფი

ხარობს ადამიანი,
ვით ბუნების ნაყოფი,
ავდარი თუ დარია.
ვით ყოფნა და
არ ყოფნა,
ძილიცა და ღვიძილიც,
მუდამ ერთად არიან.

2011

**მაქსიმე აღმსარებელი,
ეზრემ მცირე**

როს წარსულის ვაღებ კარებს,
მეფეთება მეფე ღირი!
თვალს ვარიდებ...
და ვკითხულობ „კომენტარებს“* –
დიდ მაქსიმე –
აღმსარებლის
და ბრძენთა – ბრძენ
ეზრემ მცირის.

1970

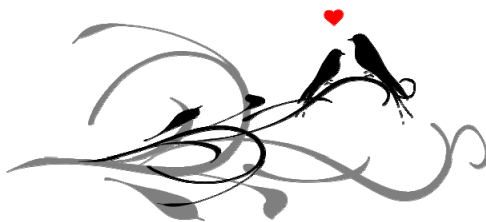
* იგულისხმება პეტრე იბერიელის „არეოპაგიტული კრებულის“ მეორე ძველქართული თარგმანი XI საუკუნისა, რომელსაც დართული აქვს ზემოთხსენებული ავტორების „კომენტარები“.

ალტერნატივა

ჩემი წილი ცა მრავალგზის
დაისეტყვა,
ამას ფაქტი ღაღადებს!
მიტომ ელდა მიტაცებს.
ვინც იწამოს ჩემი სიტყვა,
ცად ამადღდეს,
ვინც არადა,
დარჩეს დედამიწაზე.

1992

ბაოპახილი

მარტო თბილისმა კი არა

უტეხმა ციხემ უჯარმის

და მათთან ბორაგვამ

მტკვარისამ,

სამივემ ერთად იჯავრეს:

„ჰამბავი ვახტანგ

გორგასაღისა“.*

1969

---

* „ვერეთრაგნის“ – ეპოსის გამომცხილი (IX ს.).

პლატონი

ცხოვრების ხეს სიკვდილამდე,
უსვამდა სიბრძნის
შალაშინს,
რადგან ყოფნა იყო მოკლე!
არც სოკრატეს,
არც სოფოკლეს,
მე, ვითარცა კანონმცოდნე,
აკადემოსის ჭალაში,
მარტოლ მარტოს
ვტოვებ პლატონს.

1970

ხილვა: მეოტიის ტბა

მამლებს ყივილის ეტლებით
აღმოსავლით მოჰყავთ დილა,
ცად მნათები კანკალებენ...
ელავს...
მთვარის მზეობს, ტივი.
მარები და
მაკრალები¹,
კვლავ უსხედან, ვითა კოცონს,
კამკამა ტბას –
მეოტიის².

1968

^{1,2} – მარები, მაკრალები – კოლხური (ქართველური) ტომები.

² მეოტიის ტბა – ვექსინის პონტო, ცალფა, შავი ზღვა.

ლაზარე

ეჰა!

რამდენი გათენდა დილა
და დღე დაღამდა!

აჟუ!

რამდენჯერ ამოვიდა
და ქვესკნელში ჩავიდა
მთვარე!

მე კვლავ გეძახი...

გისმობ ხმამაღლა:

ეჰეი!

ლაზარე, გამოდი გარეთ!

1970

ბრაალი

ამოყოლილი ქარებს ქაოსის,
    წყვდაიდით ნაშობ ცას
    რომ აოცებს
და ვარსკვლავებით ღამეს აალებს,
    დედამიწას რომ ჟრუანტლად
უვლის,
    ელვა კი არა,
    არის გრაალი,
ზესთა სამყაროს გონი
    და სული.

1980

სიბრძნე ბალავარისა

კოლხეთსა და იბერიას
უნდა ცნობდე ყველგან,
მუდამ!
„მეზობელო კარისა!“
და გახსოვდეს ქრისტეც,
ბუდაც,
„სიბრძნე ბალავარისა“.
(VII-VIII სს.).

1966

ფუთი*,

ფუთიეთი**,

ეფუთი***

ფუთიეთი და ფუთი,

მათთან ერთად „ეფუთიც“,

ძველ კოლხელთს რომ

ეკუთვნის,

პონტო**** ფსკერზე ინახვას,

ლეგენდებით შეფუთვნილს.

1959

---

* ფუთი (მეგრ.) – ფოთი – ღმერთი ძველ კოლხურ პანთეონში.

** ფუთიეთი (რაჭა) – ღმერთების სამყოფელი.

*** „ეფუთი“ – ბიბლიის წინარე ყოვლის – მომცველი წიგნი, რომელიც დაკარგულია!!!

**** ევ სინის პონტო – შავი ზღვა.

**აბრაამი,
მოსე,
აარონი**
(პატრიარქები)

სამმა, ოთხი საუკუნის
მღელვარე ზღვა გადასცურა,
მეტად სააუღარონი
და „გაღმიდან“ –
ხმა მოგვესმის:
სამი დიდი პატრიარქის:
ბიბლიური აბრაამის¹,
დიდ მოსეს² და
აარონის³.

1967

---

¹ – აბრაამა – 175 წელი იცოცხლა, მოსემ – 130, აარონ-
მა – 123 წელი (სამივემ – 428 წ.).

* * *

ვარსკვლავებით გადახურულ
მიწაზე და
ცისქვეშეთში,
რაც კარგი და ღამაზია –
ქართულია...
ცა ფარველობს,
სულისწმიდის თანაზიარს.

1968

კოლხური ცა

ზღვირსკარად მდგარ კოლხურ ცას,
თეთრი მთვარე ეკიდა,
მკერდზე,
ვით ავგაროზი,
მაგრამ მაინც წვდებოდა
ავი თვალი ტაროსის*,
რადგან იქვე შავი ზღვა,
იწვა, ვით ტარტაროსი.

1953

---

* ტაროსი – ამინდის ღმერთი კოლხურ პანთეონში.

საინგილოში

(„აინგილო“ (სპარს.) – ახალ მორჯულებული)

დგას აწმყო და ხმას არ იღებს!!!

მაგრამ შორი წარსულიდან,

ხმა მოისმის –

თავგანწირვის.

ჰე, მამულო,

მტრით ტანჯულო!

არ იქნება,

ვითა მგელი და

არწივი,

რომ ქართველი მოარჯულონ.

1959

ტაო-კლარჯეთი

რაც უამთასელას გადაურჩა
მონასტრები და
ტაძრები,
თურქებს დარჩათ მეტიწილი!!!
მიტომ კვნესის,
მიტომ ტირის,
ჩვენი ლარჯეში და სტვირი,
იოანე პეტრიწივით.

1963

ხილვა: ბაბილონი

ბაბილონი ცად მიიწევს,
არის მზე და
ნოემბერი.
და „ქალდეზე“¹ კვლავ ლოცულობს,
იბერიცა² და
ებერიც³.
ჯერ წარღვნის ხმა აღარ ისმის,
დრო მეუფობს
ნოემდელი.

1969

¹ ქალდე – მთვარის ხვთაება შუმერში.

² იბერი – ქართველი.

³ ებერი – ებრაელი.

სულეპი

ყველაზე ძვირფასი რაც არი –

სულია –

რაც გვაბადია...

ბრძენთაგან ეს შემიტყვია:

– ნეტართა სულეპი –

ზეცისკენ იღტვიან,

ცოდვილთა –

ქვესკნელში ჩადიან.

1981

ხილვა: ენა ქართული

„... ჰქონდა მთელ ქვეყანას ერთი
ენა და ერთი სიტყვა“.

ბიბლია

ცა მხრებით რომ უჭირავს –
მზის სვეტით და
მზის ბოძით
და შორ ათასწლეულში,
ხელებს რომ აფათურებს,
ო, ის ენა ქართული.
წინაპრებმა კი არა,
სულიწმინდამ გვიბოძა.

1965

ხილვა: იონე ზოსიმე (X ს.)

კვლავ უქადის გაბრწყინებას
საქართველოს მზეს –
მისანი.

და ათასი წლის იქიდან
მესმის: „ქება და დიდება
„ქართულისა ენისად“.

1965

პატარტა და ანახიტა

ათასწლეულების მერეც,
იცნობთ ერთი დანახვითაც,
რომ კოლხია...

და ერთია:

ნანა¹ – დედა და ინანა²,
„ბიბლიური ესფირი³ და
პასტარტა⁴ და
ანახიტა⁵.

---

¹ ნანა – დედა (მეგრ. ქართ.) – ღვთაება.

² ინანა (შუმ.) – ღვთაება

³ ესფირი – ბიბლიური ღვთაება

⁴ ასტარტა (სირ.) – ღვთაება

⁵ ანახიტა (სპარს.) – ღვთაება

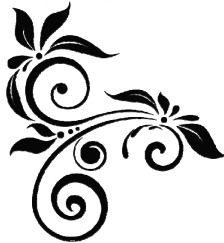
გამყინვარება

დიდი ჰომეროსის¹ მერე,
ოცზე მეტი საუკუნე,
იყო გამყინვარება²,
სანამ შოთა ინდოთა სპით,
ადარ მოღვა
ქართულ –
სიტყვის
აუღებელ ციხის რკინის კარებთან.

1968

¹ ჰომეროსი – დიდი ბერძენი პოეტი (VIII ს. ძვ. წ.)

² იგულისხმება დედამიწის გამყინვარება, რომელიც თურმე 100 000 წელი გრძელდებოდა.

* * *

სიძულვილმა ადამის,
აშკარა თუ
ფარული,
ჩვენი სიყვარული,
ვერ იქნა.
ვერ გამურა,
მით იყო საკრალური,
რომ გვიბოძა ამურმა*.

1959

---

* ამური (რომ) – სიყვარულის ღმერთი.

დიდგორი

„ძეგლი ავიგე ხელთუქმნელი
მარად უკვდავ“.

პუშკინი

სამშობლოსთვის დღე-ღამე,
ერთიანად ათენა,
და გელათი აქცია –
სიბრძნის „ახალ ათინად!“
„ძღვევად საკერიველი“,
მკერდზე გადაიგორა,
მერე ძეგლად დაიდგა.
დიდი ომი – „დიდგორის“. (1121 წ.)

1973

ხილვა: იბერები და ებერები

ბაბილონი ცას ააღებს
და ახლოს არ იკარებს –
სიკვდილსა
და სიბერეს.
ურში ვხედავ მცველს –
გრაალის,
ებერებს¹ და
იბერებს².

1990

¹ ებერები – ებრაელები (მოსეს შთამომავალი.)

² იბერები – ქართველები (ქალდეველთა ნაშვირნი.)

**იოანე ზოსიმე, ფილიპე
ბეთლემელი**

მერე რა,

რომ გვიან მოხვალ,
ათასი წლის სიშორიდან,
ქართულ ენის ყანის შრიალს,
აყურადებ,
ვით მეველე
და ხმა გესმის შაირმოთხეულთა:
იოანე ზოსიმეს და
პოეტ ფილიპე ბეთლემელის.
(X ს.)

1968

* * *

ეჭვი!

ვაჟა ეგრისელი!

გაჩენილო შენ ზღვისკარად.

არ გხვევია წელში მოხრა.

ქართულ სიტყვის ამირანო,

კავკასიის ქედზე არა,

მიჯაჭვეულო წარსულს –

კოლხთა.

1962

ასკლეპიოსი და პლატონი

შენში სული ბობოქრობს
ფაზისის და
ნილოსის
და ფრთებს გრიგაღს ატოლებ!
არ ხარ შენ ჰელიოსი¹
როგორც დიდი პლატონი²
და ვით ასკლეპიოსი³.

1992

---

¹ ჰელიოსი (ბერძ.) – მზის ღმერთი.

² პლატონი – ბერძენი ფილოსოფოსი (ძვ. წ. აღ. V ს.).

³ ასკლეპიოსი (ბერძ.) – მკურნალების ღმერთი.

ზიქურათები

მოგარდნილი ქარ-ბორიით¹,
ნგრევა ათასწლეულების,
ძველ კოლხური –
მზით უნათებს.
სულიწმიდის მადლით ნაგებ –
შენს „ფსალმუნთა“
ზიქურათებს².

1980

---

¹ ქარ-ბორია – ნგრევის ღმერთი.

² ზიქურათი – მცირე მოცულობის ტაძარი.

ხილვა: ეზრა (XI-XII სს.)

წველიადი კვლავ დგას ღამის,
და ასეთ დროს,
ვით იმედი,
გლახაკთა სულში ივანებს –
„ყარბიობის მწარე უამი“,
ეზრას¹ მზით სავსე
„დივანი“².

1966

---

¹ ეზრა, იგივე იბ-ეზრა, დიდი ებრაელი პოეტი (1055-1139 წწ.)

² „დივანი“ – ეზრას პოეტური თხზულებათა კრებული.

შავი ზღვა

9000 წლის წინათ,
ეგვიპტის დიდ ხელმწიფის
სიზისტროსის,
კოლხეთში
ლაშქრობის დროს,
პატარა
მეოტიის ტბის პირას,
იყო ხმალთა კვეთება
თითქოს ცა ჩამოიქცა!
და ტბა სისხლით აღიდა...
გაშავდა...
შავ ზღვად იქცა...

1971

ერიდუ

ტიგროსთან და ევფრიტთან,
ხუთიათასწლეულის მერე,
ვით პილიგრიმი¹,
დმერთებს არ მოვერიდე?
და სანთელი ავუნთე,
ცოდვილ
დედამიწაზე,
პირველ ქალაქ –
ერიდუს²!

1983

¹ პილიგრიმი (რუს. იტალ.) – წმინდა ადგილებში სალოცვად მიმავალი მორწმუნე.

² ერიდუ – ჩვენი შორეული წიანპრების – შუმერების და არსებული პირველი ქალაქი მთელი ცისქვეშეთში (VII ათასწლეული).

ანისტორეზია

ვით იტყოდა ბრძენი კაცი –
არცოდნა კი
  არცოდვაა,
მაგრამ მტერი ტორეზეა!!!
  სამშობლო რომ აღარ გიყვარს,
  ისტორიის არცოდნაა,
ანუ ანისტორეზია.

2019

ლაზური და ფაქლური

„ბალავარის სიბრძნეში“ კი
ვითა არაბეთის ზღვიდან,
პონტოდანაც ქრის
ზღვაური,
ვით ქართულში ლაზურის და,
სპარსულში კი ფაქლურის*.

1964

---

* საშუალო ირანული ენა (VI-VII სს.).

ხილვა: ქანაანი

ჯერ იქ ქრისტე არა ჩანს!
დმერთმა,
უღმერთობისთვის,
მეტად მკაცრად დასაჯა
ქანაანელთა მამული:
ათასეულ წლის მერე
ვხედავ ორი ქალაქის –
სოდომის და გომორის
ნასახლარზე ბობოქრობს
დიდი – ზღვა მეწამული!!!

1982

მითიური ფვიღული

ათასწლეულების მერე,

ჩემი დიდი წინაპარის –

ნოეს ძეთა ხოტბა მერგო,

სიყვარული მინდა ვბარდნო

და მით ვაქებ:

ქართლოსს,

ჰეროსს,

კავკასს,

ლეკოსა და ეგროსს,

მოვაკანსა და ბარდოს.

1966

აისბერგი

შოთრეული კოსმოსიდან
ისევ ისმენ ხმას –
„ჩაკრულოს“.
და თან ზღვაში აისბერგობ¹
და გლისერობ²!
პოეზიის ჯვარს გაკრულო!
ეჭვი! –
ვაჟა ეგრისელი.

2020

---

¹ აისბერგი (ინგლ.) – ზღვაში მოცურავე უზარმაზარი ყინულის მთა.

² გლისერი (ფრანგ.) – დიდი სისწრაფვის მოტორიანი ნავი.

ერიღუ

სხვები თავს აფარებდნენ

წყვლიად გამოქვაბულებს!!!

ის კი აშენებდა ქალაქებს¹.

(ჰქონდა „შავი თმა“ და

ქათქათა კისერი.)

ხმა წუხს წარღვნის

იქიდან.

– სად წავიდა ის ერი?!

1981

---

¹ ჩვენი შორეული წინაპრების ქალღვევლებისა და შუმერებისაგები წარღვნამდელი ქალაქები: ერი-ღუ (მეგრ.) ერი-იყო, ღარსა, ღარაქი, ური, ურუქი, ნიპური, კიტი და სხვ.

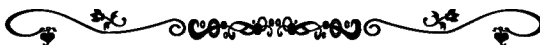

ხილვა: ალექსანდრე მაკედონელი
(ძვ. წ. აღ. IV ს.)

ხმალმა მაკედონელის,
ვით ხუხულა დაამხო
იმპერია სპარსეთის!!!
(მეფე დარიოსი კი მწუხარებას
ვერ იტევს.)

და ვხედავ სამ სამეფოს:
ლიზიმაქეს – ფრაკიას,
და სელეკკეს – სირიას,
პტოლმეოსის – ეგვიპტეს.

1964

ხილვა: გიობეკლი – ტეპეში

თერთმეტათასწლეულის სიშორიდან
თითქოს და მამცნეს
ელვა-დეპეშით:
რომ კოლხური ტაძრები –
ასო,
სიმბოლიკებით –
იქნა აღმოჩენილი გიობეკლი –
ტეპეში¹.

2009

---

¹ გიობეკელი ტეპეში – კოლხთა (ქართველთა) უუძველესი საცხოვრისი, რომელიც ამჟამად თურქეთის ტერიტორიაზეა, აღმოჩენილი იქნა II ათასი წლის წინანდელი კელტია-ტაძრები (სამლოცველოები) – ასო ნიშნებითა და სხვადასხვა სიმბოლიკებით, რაც ისტორიის მამის – ჰეროდოტეს წისქვილზე ასხამს წყალს: „კოლხებს რომ თავიანთი დამწერლობა უნდა ჰქონოდათ“.

წიგნები

ძევს თაროზე –

„დაბადების წმინდა წიგნი“.

სად ცხოვრება სუფევს მშვიდი –
ცისქვეშეთში,

მიღეთად...

რადგან წყალობს მოკვდავთ

„შვიდი

წმინდა წიგნი“...

„წიგნი იუბილეთა“.

პონტოს სანაპიროზე

დიდაა თუ დაისი, პონტოს სანაპიროზე,
ორმოცამდე ნათესავ-ძმათა* ხმები
გაისმის –
სიბინდსა და სიყვარულს
თესენ...
და თან მარგლავენ...
მაგრამ დარი სამს უდგას:
ქართებს,
სვანებს...
მარგალებს. (მეგრელები.)

1960

---

* „ორმოცამდე ნათესავ ძმათა – იგულისხმებთან: მარები, მაკრონები, მაკრიბები, მაკრალები, სასპერები, აბსინები, აბინგები, ხალიბები, ტიბარენები, მოსხები მესხები, კოლხები, მთარხები, ჰენიოსები, ტაოხები და ა. შ.

ხილვა: ქალღველი მეფეები

ლარსა¹,

ური² და ურუქი³,

ჰყვავიან შუამდინარეთს,

და ბაბილონის მეფეებს

შევცქერი წარღვნის

წინარე:

ვხედავ ხმლებს ქეებზე აღესიღს,

და პირველ მეფე მზისა ღარს –

აღონ-ალოლიმ ქალღვეელს...

ამენონს...

ქსისურტ-სისტერის...

ოთი-არტის და ამემსინს.

2001

1, 2, 3 – წარღვნამდელი ქალაქები.

ასტომეული

თურმე კირბში* ეწერა,
რომ იყო კოლხური
სულთა ძაღმოსილება –
ეკასა და ადამში.
აი, მიტომ მავანმა,
დაიბანოს ხელები,
სანამ „კოლხურ ფსალმუნთა“
100 – ტომეულის
გადაშლის!

1999

---

* კირბი – კირიბი (მეგრ. ბატკანი), რომლის ტყავს საწერ მასალად იყენებდნენ კოლხები.

* * *

მოსვლა დამაგვიანდა!!!

მაგრამ ვიცი ნიადაგ,

იყო ხმალთა კვეთება –

და ებრძოდა ურჯოლოთ,

თულებსა და

პირატებს...

მეუფოდა კოლხეთი

დასავლიდან –

აღსავლით.

თვით კასპიის პირამდე.

1975

ლისია

მინაწერი პლატონის
წიგნზე – „ლისია“.

ვითა მაშინ,

ახლაც კი,

სამიათასწლეულის

მერეც უკადრისია:

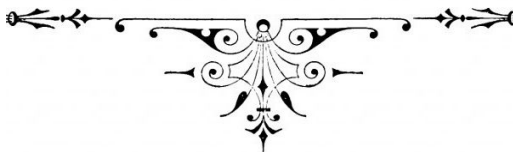
„ტკობა ეროტიკული“ –

საფო ლესბოსელს და

„ფედროსა“

და „ლისიას“.

1963

ქალღეველთა „იმპერია“

ცისკენ ლოცვად მიიწვედა
კოლხურ ვაზის რტო –
ბაბილო,
რომ ურჯულოს არ ესტვინა!
(მტერიც ბევრი იგერია...)
იყო უამი –
ქალღეველთა „იმპერია“
მეუფოდა თვით ბაბილონს,
სირიას და
პალესტინას.

1960

კავკასიონი,

უშბა, შხარა, თეთნულდი

წარღვნის წინ –

თითქოს სიმყუდროვეა...

ღრუბლები ცის კლდეს

მიშლილებია...

კავკასიონი – ბიბლიური ნოეა,

უშბა,

შხარა და

თეთნულდი –

(ქამი,

სემი და იაფეთი.)

მისი შვილებია.

1965

ჰომეროსს,

პინდარს

რადგან ცხოვრება

არის კორიდა,

რადგანაც ასე მინდა მე –

3000 წლის სიშორიდან

ხმას ვაწვდენ

ჰომეროსს და

პინდარეს.

2020

***

მიმწუხრისას ცის სიღურჯე –
მიწას ათოვს იებად...
ნაპირებზე დამსხდარნი –
ჩემად წუხან ალები:
ქარის აგრიგალებას
და ზღვის ათოლიებას.

1969

***

საიდანღაც ხმა ისმის:

– ამ ცხოვრების ყანაში,
შენც იგივე მოგელის –
რაც დიდ ფიროსმანაშვილს,
ვან გოგის და
გოგენის.

2009

რიკული

მეგრულ ოდის აივანზე
კოლხის ხელით მოქსოვილი
და ნაქარგი ჩანს რიკული –
მჯობნი ბერძნულ-რომაულის,
ესე იგი – ანტიკურის.

1979

კოლხურ ლეგენდებს და მითებს

ვერ იქნა, ვერ განვიკურნე
და კოლხეთის დიდ წარსულით
ისევ ისე ავადა ვარ,
თუთარხელა დამეს მითევს,
და ვით ფოთლებს,
შუბლზე მაფენს –
კოლხურ ლეგენდებს და მითებს.

2015

**ევსტათ მცხეთელს,
აბო თბილელს**

ქართველებს რომ რწმენისათვის –
არ ემღერათ მზე და
„ლილე“,
ქრისტეს ფრჩხილის მკვნეტვლებმა,
გადუქციეს დღე კი დამედ:
ევსტათ მცხეთელს¹,
აბო თბილელს²
და ასურელ წმინდა მამებს.

1969

1 – ევსტათ მცხეთელი – სპარსი

2 – აბო თბილელი – არაბი

***

ესეთქება ნაპირს მტკვარი
და არაგვის ვისმენ ხმაურს
და ჩოჩქოლი მთებმაც შექმნეს.
ვჭვრეტ: ყურყუთას ბნელ ჭალაში –
მოდარაჯე კოლოტაურს,
სააკაძის
ვითომ ტყვედმქმნელს.

1983

***

ბევრ დიდ მეფეს და
                                კეისარს,
ხსოვნისა და უკვდავების
კარი ჩუმად მიხურვია,
                                მაგრამ უენ კი დავიწყებას
                                კლანჭებიდან გამოსტაცე –
ან მარე¹ და ფიხუნია².

1996

---

1 – ან მარე (ცის კაცი) – კოლხეთ-ქიმეთის (ეგვიპტე)
მითიური ხელმწიფე (5185 – 5120)
2 – ფიხუნია – კოლხეთის, აიეტის წინარე მეფე

***

უკან დარჩა ზღვები და
ჰერკულესის სვეტები...
ხელისგულზე გიწყვია ცხრა კი არა,
ცამეტი,
სვეტი... არრას ვამეტებ.
შენ კი მაინც კოსმიურ –
ბნელში დაეხეტები
და დაეძებ უხილავ სფეროებს
და პლანეტებს...

2014

ღვების სსაფლაოზე

არაგვისპირას მწუხრისას,
                        მოვა ქარი და
                        ქაოსი,
ცაზე ქუხილსაც დაურთავს...
                        და იქვე მიგრიაულთას*,
                        წამს გაიეღვებს კოპალა,
ღვების სსაფლაოზე.

1974

_____
*მიგრიაულთა – სოფელი ფშავში

***

„იქ, უცხო მხარეში ალბათ მომეღიან“...
ტერენტი გრანელი

ელის წმინდა ს ა მ ე ბ ა
და მას გრადლი ელის...
ბნელში ელვა დაექებს
და მოისმის ნათლის ხმა:
-გ-რ-ა-ნ-ე-ლ-ი...
გ-რ-ა-ნ-ე-ლ-ი.

1966

გრაალის მცველ რაინდებს

მძინვარ საუკუნეთა

ბერჯერ წაგცდა აუბი,

რადგან „გონი“ წარსტაცეს

ადამს...

და არ დაინდეს!

შენ კი ძეგლი დაუდგი –

გრაალის მცველ რაინდებს!

2005

მამული

დილის მზისებრ ამაყი,
მარადის თავმომწონე,
აი, რაა მამული! –
სულიწმინდის –
კოცონი,
ცეცხლი –
მარადეამული.

1977

მარღუძი

მოვლენ საუკუნენი

და შენზე ჯავრს იყრიან,

რადგან სდევ სისადავეს,

ვითარც მარღუქს,* გიპყრია

„ცის და მიწის

სადავე!“

2013

---

*მარღუქი – სამყაროს ბატონი, ბაბილონის პანთეონში.

***

მზე კი არა,
სამყაროს
უფლის ნება აალებს,
სადაც რომ მეცამეტე –
სინათლის ცის კიდეა,
და... შენ იქ ჭვრეტ გრაალის,
როგორც კაცობრიობის
რწმენასა და
იდეალს.

1993

იოანე ლაზი და

პეტრე იბერი

ვერრას აკლებს უამთასვლა

და ვერც ცათა –

სიბერე –

გრაალის მცველ ორ რაინდს –

იოანე ლაზსა და

ველარც პეტრე იბერის.

1980

მარდუქი¹

სანამ ათასწლეულთა

ოქროს კარებს მიხურავ,
ენქი²,

მუდამ გახსოვდეს! –

ნაშიერი ზევსისა.

ოთხ-თვალავ და ოთხ-ყურავ,

„ძევ მზისა და

მზევ – ცისა“.

1979

1 – მარდუქი – ღმერთების მეფე, სამყაროს ბატონი – (IV – III ათასწლეული) ბაბილონის მფარველი

2 – ენქი – (ეა) შუმერთა ღვთაება, შემდეგ კოლხეთის სახე

***

ადამის ძის ნაშეიერებს
ბაღში მდგარმა
ცნობადის ხის
კბილი მოსჭრა ნაყოფმა.
შენი ყოფნის –
მაღალ ხესთან,
რა ხელი აქვს არყოფნას?!

2009

კარღუ

ოთხი ათასწლეული

წევს იქიდან –

აქამდე,

როცა კარღუ* მეფობდა –

შუმერსა და ბაბილონს,

კასიტსა და

აქადის.

1984

---

*კარღუ – პრეისტორიული (ლაზ-მეგრელთა) ქვეყნისა და მეფის სახელწოდება (ძვ.წ. 1595 – 1155)

***

რასაც ცაში ეძებდა
ნახა,
სწორედ ის არის!
მიტომ შურის ისარი,
კიდევ ბევრჯერ იწივლებს,
რადგან ნამაისარი,
ხმები უდგათ მის ებანს,
ბარბითს,
ნასს და წინწილებს.

2010

უფლის ყანა

ბიბლიიდან მზის გზით მოსულს,
აღარ დაგკლებია ჯვარცმა
და ყელს მიბჯენილი დანა.
მაინც თესდი სიბრძნის მარცვალს,
და ხარობდა –
უფლის ყანა.

2003

***

ცხოვრება –

ზღუაა და ღელუაა,

სიცოცხლე –

მიწა და მტვერია.

ჰე, ჩემო მირიან! –

ადამიანები ათასწრად მღერიან,

მაგრამ...

ერთნაირად ტირიან!

1983

ქრისტე იყო ქალღეველი

მიინავლა ორი ათასი

წელი,

მაინც ციდან ელის...

სანთელს ანთებს ვიდაც ოხვრით.

ქრისტე იყო ქალღეველი,

ესე იგი – იყო კოლხი.

1971

სინჯასა და სინას მთას

შესე,

განა ელგაა,
ბნელი რომ გააარღვია
და წამით რომ ინათა.

იგი,

ღმერთი ოდია,
არ ტოვებს თვის საუფლოს –
სინჯასა და
სინას მთას.

1962

რეა-კიბელა

მითებსა და ლეგენდებს
და შოორ ათასწლეულებს,
ისევ

ისე მიბედავს –
ქალდეველთა მშობელი –
დედა –
რეა-კიბელა.

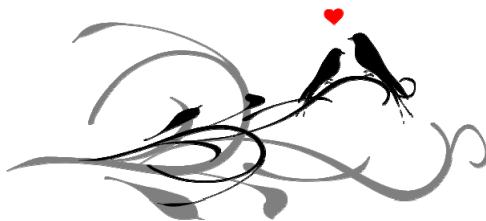
1969

***

პოეზიის ზღვა ბობოქრობს,
ღრიანცელი არის ზვირთა.
შენ ხარ ერთი...
დანარჩენი,
არა ღირს შენს –
"ხამლთა ტვირთად" (მათე 3,4)

2011

***

სიყვარულის მზის ტაძრიდან –
ჩამორეკე სულ სხვა ზარი.
ცისკენ ხელებს სულ იწვდიდი.
რადგან შენ ხარ მონათლული,
ვით ლაზარე,
ცეცხლითა და სულიწმინდით.

1968

***

შიშს თესაედა დღე და ღამე,
დაფა-ზურნის
და ხმა ზარის,
ქალაქსა და დაბაში.

ცეცხლის ფრქვევით
მოდიოდა:

ლეკი,

თურქი და ხაზარი,
არაბი და აბაში.

1964

ადამ კადმონი

არსთაგამრიგის ვარ მონა,
ვით ყარიბი და
ეული.

და ვითა ადამ კადმონმა –
"სახე ყოველი ტანისა"
მე,
ჩემში განვასხეულე.

1979

* ადამ კადმონი – ანდროგენული პირველი კაცი დედამიწაზე

ანდრომედუს ნისლეული

ცის სიშორეს შესციცინებ,
ფართოდ გაშლილ
მთვარის ველებს
და მზითმოსილ მთებს და ქედებს,
მაგრამ სავალ გზას –
გიბნელებს
"ნისლეული ანდრომედუს".

1966

ახილა¹

მიწის მკერდზე მისი შიშით,
ჩიტიც ვედარ გადიფრენდა!
არ ჩანს ახლა მომგონი!!!
ამომწყდარა მისი ჯიში,
როგორც პტერანოდონის².

1963

---

1 – ჰუნების მეფე (V ს.)

2 – პტერანოდონი – იურულ და ცარციულ პერიოდში
მცხოვრები და ამომწყდარი გიგანტური მფრინავი
ქვეწარმავალი

***

ზოგ-ზოგებს კი შურით გული
ვეღარ მოუოხებიათ!
თუმც იციან,
ეგვიპტელთა –
წინაპრებიც კოლხებია!

2001

***

ვარსკვლავები ცას გალობენ
და სიშორეს –
მიამკობენ...

ლოცვის კარი კვლავ იღება –
და შენ,

ვითა იაკობი,
თვითონ ქრისტეს

მარჯვნივ ჯდები –
ნ ა თ ლ ი ს დ ე ბ ა დ.

2014

***

ზღვათა და ოკეანეთა

ყოვლისმხილველი თვალები –
ათასწლეულებს არწევენ...

და მიწის იღუმალება –

ბალახითაა ნაწერი.

1976

მიქელანჯელო

აქ,

არყოფნა კი არა,

ყოფნა ჰქონდა სასჯელად,

რადგან ღმერთთა ტაძრიდან

ჩამორეკა სხვა ზარი,

დიდმა მიქელანჯელომ,

– ამბობს ჯორჯო ვაზარი!

1966

***

ვარსკვლავების მოყვავილე
დაგცქეროდა ცა –
ქართული.
და, ვით დიდი წინაპარი –
ცეცხლითა ხარ
მონათლული,
სიბრძნესთან ხარ წილნაყარი.

2001

***

პოეზიის მღვრიე ტალღებს
ოკეანის გადაღმიდან,
აქეთ,
ჩვენსკენ მოდენის:
ჯონ მილტონი¹,
ჯონ მეჯმენი²,
ჯონ დონი³ და
ოდენი⁴.

1973

1,2,3,4 – ინგლისელი და ამერიკელი პოეტები

***

ბაჯადლო ოქროს
გალიაში მჯდარო
ბუღბუღო!

ვიცი,
რომ ხშირად
გალობ უგულოდ!!!

2010

პოეზიის უდაბნო

პოეზიის ის უდაბნო,

რომ ნახე და

ეხეტე,

მართლაც დღესასწაულია.

სხვას არავის არ უნახავს,

ახლოსაც არ

გაუგვლია.

2012

კუნძული – კველი კოლხეთი

ძველ კოლხეთზე დაძინილი,
შენ ასწიე ღამის ფარდა
და მიტომ ხარ
კმაყოფილი.
იმ კუნძულზე სხვა,
შენს გარდა,
არასოდეს არ ყოფილა.

1981

ფერცველობა

*"ღელა გვეტყოლა: ფერცველობის
(ფერისცვალების) დღეს (19 აგვისტო)
წყალში სახლისოდენა ყინული ჩავარდებოა".*

ჩამოვარდა და სიცივე

წყალში ჩახტა და
ჩაყვინთა.

ცამ ცრემლები დაღვარა.

შემოდგომას ფოთლებს
ყვითლად

შეეპარათ ჭაღარა.

1963

6 000 000 000

აიტივით შენ ხარ
მზის შვილი
და ვარსკვლავებმა მიტომ
გიშვილეს.

კაცა ლეგენდა,
კაცი ზღაპარი,
მძვინვარ პლანეტებს თავს კვლავ
უტოლებ,
რადგანაც იცი, ბოლოს შენი
თავშესაფარი
მერკური¹ არა, არის პლუტონი².

2012

¹ პლანეტა მერკურამდე – 160 000 000 კმ-ია,

² პლუტონამდე – 6 000 000 000

***

ვარსკვლავების მაყრიონით,
ცის და მიწის ქორწილისთვის –
მზემ გაშალა
პურ-მარილი,
მაგრამ მათშვა უამს მწუხრისას
მთვარე ჩადგა –
მურმანივით.

1960

წუთშესვენება

მოვალთ და...

გაგვაქროლებენ

შორეთში დღეთა

აფრები...

ვერ გადურჩებით მზის ცოცხებს.

რა არის ჩვენი

სიცოცხლე?!

– წუთშესვენებაა და...

სხვა არაფერი.

2018

2000

დღეს მიიწურა ორიათასი
წელი და...
მაინც არ ჩანს თავადი¹,
არც იოანე დიდი მენცარი²,
და მე უფალო –
„ფსალმუნებით“
გაგითამდი,
ვინმე აჯამი და უმეცარი.

2000

---

¹ თავადი – ქრისტეს ეპითეტია.

² მენცარი (მეგრ.) – წინასწარმეტყველი

***

რადგანაც კაცთა ცხოვრება,
ხან ცხადია და
ხან ძილი,
„ადექ ამირან,
ჰქენ მადლი,
ცხენს დაუყარე ღანძილი.“

1955

ბურძღენი

ქვეყნად თუ რამე გეზადა,
შენს „ოქრომრავალ“ დიდ
კოლხეთს,
სულ მარცვალ-მარცვალ უძღვენი.
და ბოლოს დარჩი –
„ცისქვეშეთს“,
ვით ოჯალეშის ბურძღენი¹.

2019

---

¹ მარცვალ გაცლილი მტევანი

პოეზია

ფრთხვს ვატოლებდი

ქარს და ქარიშხალს...

ახლა ზღვისკარად

მოვთქვამ და ვკივი!

– მეგონა ვიყავ ზღვის ალბატროსი,
ვყოფილვარ კივი¹.

2018

---

¹ კივი (ავსტრალ) – უფროსო ფრინველი

არმუჯი და ახტაშირა

ღვინო მიყვარს ურიოშო,
რომელსაც თან დიონისე –
ღვინის ღმერთი ახლავს ხშირად.
ზედაშე და
ოჯალეში
არმუჯი და ახტაშირა.

2019

ისე, როგორც მარსელ პრუსტი

ზეცა არის ქვიშორი და...

ზღვის დამეულ

სიშორიდან,

ბედისწერის მოსვლას ვუცდი.

და... „დაკარგულ დროს

დავეძებ“.

ისე, როგორც მარსელ პრუსტი.

2018

სცილა,

ქარიბლა

მინაწერი „კოლხური ფსალმუნების“
ოცდამეათე ტომზე.

როცა წვალებით გაიარა

სკილა¹,

ქარიბლა²,

გახდა მდიდარი...

აყალ-მაყალი

არავითარი,

სხვა გაღარიბდა!!!

2018

---

¹ ,² – ორი ურნსული ბერძნულ მითოლოგიაში, რომლებიც ბინადრობდნენ იტალიასა და სიცილიას შორის არსებული სრუტის ორივე მხარეზე და ღუპავდნენ იქ გაგლიღ მიზღვაურებს...

***

სიცოცხლე –
გაღიაა სულისთვის,
მოვა სიკვდილი და
გამოუშვებს.

2001

ჯოკონდა

რა იცოდა ლეონარდო
და ვინჩი,
რომ უწყინარ ჯოკონდას,
მისთვის –
მარადისობის
სიყვარული მოჰქონდა.

1966

მარტი

გაზაფხულის დილის კართან
დგას მარტი და
უხმობს აპრილს.

ეფარება ღამეს მკერდით.
მნათთა ოქროს ასოებით
ნაწერ ცას კი,
ელვა უცებ გადაჩხაპნის
და დაუსვამს საცირსხელა
მოვარის წერტილს.

1964

ფრესკები

შენი დღეები და ღამეები –
მარადისობის ხეებზე
ჩამომსხდარი,
მგალობელი მაფშალიები და
ზესკეებია¹.
შენი „კოლხური ფსალმუნები“ –
საარის გამოქვაბულის
ფრესკებია.

1987

---

¹ ზესკვი (მეგრ.) – შაშვი.

***

ვითარც კოლხურ მზის ნაშიერს,
ათასწლეულია –
ბარე ოცი,
სფეროები რომ თავზე მევლებიან.
ჩემი საფლავია –
მთვარის ბორცვი,
ვარსკვლავები –
ანგელოზთა ცრემლებია.

2005

* * *

რადგანაც იგი ეწამა ჩვენთვის,
ადამის მოდგმა
მიტომ ვარ ვალში,
ის კაცი გახლდათ,
ახლაა ღმერთი.
მიწაზე იყო, ამაღლდა ცაში,
რა შეიცვალა,
მითხარით ერთი!

1960

* * *

ცათამბჯენის თუ ოკეანის,
არავინ იცის,
ვისი უინი აქვს,
დილა რომ თენდება ბინდიანი.
ტკბილი ძილით სძინავს
ვირჯინიას,
აილაპოსა და ინდიანას.

1983

ხმა წარსულიდან

ასჯერ კი არა,
ათასჯერ,
უმეტეს ურჯულოებთან,
როდესაც გავიმარჯვებდით
დილის მზეს ემსგავსებოდნენ
ერუშეთი და
კლარჯეთი.

1967

* * *

თვალებს განზრახ იბრძავენ,
სმენას,

ვითომ იყრუებენ
და უენი „მოკალმენი“,
ისევ ისე გიყურებენ,
როგორც აბელს –
კაენი.

2008

✽

* * *

მესიის დიდ მოლოდინში,
ბეთლემს,
ღამის არის თევა,
მაგრამ ჯერაც არ ჩანს ქრისტე.
მე კი ადამის და
ეგას
ჩურჩულს ბიბლიიდან ვისმენ.

1971

ეპქინი და ჰელესპონტი

წარსულ დღეთა ქარიშხალი,
ყინვის დამზრად
ხმელეთს კორტნის.
მოვა დრო და ეს ნისლები.
ვითარც ადრე ეექსინი¹ და
ჰელესპონტი²,
ჩემს დიდ შავ ზღვას
დაერქმევა „ეგრისელი“.

1967

---

¹² შავი ზღვის უძველესი სახელწოდებები.

ბავშვობის მზე

ვით აფროდიტე ქაფიდან,
პონტოს ზვირთებში ნაშობი,
დრომ,
სად მიმაღლა ვერაგმა,
შენი ღამაზი ბავშვობის
მზე, –
ოქროს ყვითელპერანგა!

1988

* * *

სოფლის ღობიდან გადმომდგარა და
სილურჯეს ყვირის იასამანი.
აქ, სადღაც მყუდრო არის სავანე
დედამიწაზე მოხეტიალე –
შენა ხარ სივრცე უშორესი
და უსამანო.

2005

* * *

ათასწლეულების წინ ნაშენ

ქალაქებს ჰგვის მიწის

პირიდან

დრო და...

ცას თვალი მიტომ აქვს სველი.

სიცოცხლის არა,

სიკვდილის წინაშე,

რომ უმწეოა სამყარო მთელი.

2003

* * *

სოფლად ურმის ჭრიალთან,
მწუხრს შემოყვა სიმღერა:
„ჰარი, ჰარი, ჰარაღე“.
ნიავ-ქარი უვარცხნის
წვიმას
გაშლილ დაღაღებს.

1998

* * *

საიდანღაც რომ გვეაღერსება,
აღბათ არყოფნის ცივი
ქარია,
რომელიც სშირად გვიცვლის ბუნებას.
ო, რა ტკბილია,
და რა მწარეა –
ეს ორი სიტყვა: დაბადება
და აღსრულება.

1999

* * *

ოთარანთ ქვრივს რომ სარჩო
წაართვეს,
აი, სწორედ მათი ხმებია.
სხვები კი არა,
ის გზირებია,
ხსოვნის ყორეს რომ ეფარებიან
და დავიწყების ფანჯრებიდან
იმზირებიან.

1980

ბროწეული

ცაში ამაღლდა, როგორც უფალი,
ვინც სიყვარული
უფლის იწამა,
მიტომ მეც ცაში დავეხეტები.
ბროწეული კი ჩემთვის მიკრო
დედამიწაა,
შედედებული მოკვდავების სისხლის
წვეთებით.

1977

* * *

მოყვავილე ცის მინდორზე,
წელში მოხრილს
ვხედავ მთვარეს,
თითქოს ბაღში კრეფს იეზო.
ღამე უქსოვს კვართს
იესოს,
ელვის ოქროს ყაისნაღით.

1978

* * *

შიშველი მუცლები მოუხანთ ღორჯოებს
და ჩურპატანებს,
წყალი არ ჰყოფნით...
იხრჩობიან უწყლოდ მურწები.
გულგახეთქილი მიწა,
ასჯერ ნაინფარქტალი
წუხს...
სულთმობრძავი სქვია* ტყე-ტყე
მიიძურწება.

1964

---

* დელეა ხორგაში (ხობის რ-ნი)

ფშავ-ხევსურეთში

ჭართალს,

თრიალეთს,

ფხოვს და კვარას.

დევთა და ავსულთა ტვინი კლდეს

მიასხა-რა:

ბაცალიგომ¹,

აინანამ²,

კოპალემ³ და იახსარმა.³

1966

1,2,3,4 ფშავ-ხევსურეთში გაბატონებული წარმართული
ღებრთები.

* * *

(ვარიანტი)

ზღვის ბინადარნი,
მოსული არსაიდან,
ქარიშხლის სუნთქვას რომ
აიყოლიებენ
და გზას მიჰყვებიან წარსულში
გაფრენილს.
და რომ დაფარვატობენ ზღვას
თოლიები –
ხსოვნაა ზღვაში დაღუპული
წინაპრების.

1972

გენესარეთის ტბასთან

ცის და ღამის მეუფე –
მთვარე მიემგზავრება –
ვარსკვლავების კარტით.
ვერცხლის სხივთა მთოვარი.
და მე აღთქმულ მიწაზე
ვღგავარ,
      ვით მაცხოვარი,
ტბასთან გენესარეთის.

1983

* * *

ბრწყინავს მთიები –
ცის ეკრანიდან,
ღგას სვეტი მოხრილ მთვარის
ანტენის.

სხვა მზე ანათებს
და ქრის სხვა ქარი.
არყოფნის ქვიშის ღგას კორიანტელი
და ეს ცხოვრება უდაბნოა
ცხელი საჰარის.

1988

* * *

ქვეყნად ყოფნას,
არყოფნა,
ჯანდაბაში ისტუმრებს
და სამყარო სავსეა შიშითა და ურევებით
დღით და ღამით დახუნძლულ,
გაუსაპნავ ცის ურემს,
მზე და მთვარე შეუბამს
ელვის აპეურებით.

1979

* * *

ანძევი ლურჯ გემბანებზე –
დგანან ისე, ვით გრანდები,
ქარებს დარჩა ზღვის ტრამალი,
მიტომაა ცა რომ ბრაზობს,
მთვარე მაინც მიბრძანდება –
თეთრი ღრუბლების ამალით –
ვარსკვლავებთან
სადარბაზოდ.

1964

* * *

მე ვარ პოეტი,
და ვარ ღვთისშეილი
და ცამ და მიწამ მიტომ მიშველა,
რომ ვშრიალებდე ტყედ და ბალახად,
მზეო,
ო, მზეო,
მოდო ხშირ-ხშირად,
ხსოვნის ბილიკი და სამარე
ამიტალახე.

2004

* * *

კარებს ნუ აღებთ
ასე ხშირ-ხშირად,
გულს მიმდაბლავებს მათი
ჭრიჭინი,
თითქოს მენგრევა თავზე კედლები,
საკუთარ ფიქრთან მარტო
დამტოვეთ,
ნულარ დაარღვევთ ჩემს
სიმარტოვეს
გემუდარებით და
გევედრებით.

2001

* * *

ორმოცდაათს რაც გაცილდი,
გზები გაჩნდა მოლიპული,
ხშირად დგები და ეცემი
და პირს ველარ გიხსნის დანა,
იქ მიდიხარ –
სადაც დგანან,
დღე და ღამე ზურგშექცევით.

2001

* * *

როგორც სააფრო დრუბლებიდან,
თვალებიდან ცრემლები იწვიმებენ –
ცოდვით,
იმ პატარა ბიჭის,
რომელსაც ეწვის შიშველი წვივები –
დასუსხულს წარსულის ჭინჭრით.

1967

* * *

როცა მტრედისფრად ინათა,
ოდიში ჩამოიარა,
სვანეთის მაღალ მთებიდან –
გამოქცეულმა ენგურმა,
და... შავ ზღვას ანაკლიასთან –
რადაცა ჩაუმეგრულა.

1959

* * *

ურჩი ღმერთები რომ ჩამოახრჩონ,
ღრუბლები ეღვის თოკებს
ნასკვავენ,
ქარები სივრცეს აფორიაქებს,
ცის კენწეროზე –
ერთი ვარსკვლავი
ზის და დაცქერის მოწყენილი,
როგორც იაქე.

1960

* * *

გადაშლილა ღამის ველი,
სხივები კრთის და
მარმაშობს...
მთვარე, როგორც დათვის ბელი,
ღრუბლების შავ ბუნაგიდან –
გამოსულა სათამაშოდ.

195

* * *

აღმოსავლეთით –
ცა გამთენიის,
ვარკვლავებს ბღავის,
როგორც ბოსელი,
კრთის და ეღვარებს მთოვარის ნიში,
სასაფლაოზე შავით მოსილი,
ჩუმად მიმოდის სიკვდილის
შიში.

1964

* * *

ქვეყნად ყოველი არის ამაო,
ტყუილად ვსდიე მე ბედის
ვარსკვლავს,
წამს მანათობელს ამ წუთისოფლის,
მზე ჩადის დედა,
და ეს მზის ჩასვლა,
მონატრებაა ჩემი, –
შენთან მარადუამს ყოფნის.

2002

* * *

მტრისაგან თუ მოყვასისგან,
ათასჯერ ცეცხლმოდებული,
შენი ოშკი და თმოგვი ვარ,
სინამდვილედ და ზღაპარიც,
მეც ვალმოსდილი მოგივალ,
ვით ჩემი მამა-პაპანი.

2003

* * *

თეთრი მოსასხამით დამდგარ ალუჩებს,
ტყეთა სიმწვანე
კვლავ გაუკვირდათ,
სადღაც აპრილის ისმის ძახილი,
რომელსაც უნდა ციცქნა
კვირტიდან,
ფოთოლი რომ გამოიტყუოს.

1978

* * *

ამ სოფლიდან იქ მიგვედნის
დრო და...
სიკვდილიც ბაყბაყ დევია
და სანამ შეგეჭამს ყველას უკლებლივ,
მანამ მიწა კი –
კაცთა სიცოცხლეს
და ცა – ვარსკვლავებს ილუქმება.

1964

* * *

თუ მარადისი შენ ხარ ნათელი,
მაშინ მე შენი მონა-მორჩილი,
ღამე, რომ ღამდევს,
მისგან მისხენი,
შენ გევედრები და შემოგჩივი,
ღვთის შვილი –
ვაჟა ეგრისელი.

2004

* * *

სანაპირზე შავით მოსილი,
ზღვაში დამხრჩვალთა
დედებივით
ისხდნენ ლოდები.
ჩანდა მიდამო დამეწყერილი და
წალექილი,
და მაინც ერთი
პატარა ტალღა
ძლივს ამობობდა ნაპირზე მადლა
და
მე გამიწვა ფეხთან ლეკვივით.

1971

* * *

სადღაც,

ხევს მიღმა ისმის “მთიბლური”

(აღბათ ოსირისს უმღერს ისიდა...),

და მერე გვიან მთამ,

ვით სპარსული

თავი,

ამოჰყო რძიან ნისლიდან –

გადაპარსული.

1956

* * *

დუღს ზღვა საძროხე ქვაბივით
და აუღის ნისლის –
სქელი ოხშივარი,
ქარები კი, ქროლვით სურვილს
ინაღლებენ,
ცა,
ცამცუმის კოშკი არის,
მოჩახჩახე –
ვარსკვლავების ჩირაღდნებით.

1962

* * *

შორი მთებიდან გადმოსვეწილი,
სიმარტოვით და სიცხით
დაღლილი,
ტალახიანი წვიმის ფეხებით,
კუდამოწრილი ნაცემ ძაღლივით,
გზა სოფელ-სოფელ
შიშს და ღამეს მიიყეფება.

1958

* * *

ნამტირალევო,
ნარბენებს და
ნამქუხარებო,
სძინავო ღრუბლებს ღამის მიღმა –
ზღვით გაღეშილით,
ზვირთზე ართავს ქარს ათასი ნერეიდა,
და გადმოჩქევს კოლხეთის ცას –
“ოჯალეში” –
წინაპრების ჩაფლულ მნათთა
ქვევრებიდან.

1961

ლაზარი

სამყაროს შეარყევს სხვა ზარი
და ათასწლეულით შეფუთვნილს
უფლის წიგნს –
      ცის ნაწერ “ეფუთის”,
რომელიც ქართველებს ეკუთვნის,
გახსნის...
      და მკვდრეთით
      აღსდგება ღაზარე.

1961

ტყის სული

სიშორის ბორცვებზე დამდგარი,
ვარსკვლავთა სინათლის
ხეებით,
ცა, თითქოს ტყე არის მისურის.
და...

ბუხრის ყელიდან
ამოდის –
კვამლი კი არა, ტყის სული.

1964

მონუტი მელოე

აივანზე მჯდარ მონუც მელოეს,
ზესთა სამყარო –
ათასჯერ აქვს ფიქრით მოვლილი.
და არის ღმერთთა თანამედროვე.
ხელში უჭირავს მთვარე –
დოლივით,
და მთელი ღამე მთვარის დოლზე
უკრავს მელოე.

1971

შ ა ვ ი ზ ღ ვ ი ს კ ა რ ა დ მ დ გ ა რ ი ტ უ ი ა

ბრძოლის ქარცეცხლზე ამხედრებულებს
ათასწლეულებს აქ ჩაუვლიათ.

რომ ჩავეჭიდო მათ ნაკვალევს,
არა ჩანს ხავსი.

შავი ზღვისკარად მარტოდმარტო
მდგარი ტუია*,

არ ვიცი რატომ,
მე მედეას რად მივამსგავსე.

1968

---

* ტუია (ბერძ.) დეკორატიული ხე.

ოტარიდი და მერკური

დამით თავზე დასტრიალებს

ოტარიდი და

მერკური.

და ბედმა თუ არ უღალატა,

მზის ოქროს დილით

შეკრული –

დღე კვლავ ეცმევა ხალათად.

1979

ზედაზნის მთები

სვეტიცხოველთან მოხუცი მთვარე,
კვლავ ვარსკვლავების
კოცონზე თბება.

სადღაც ტკარცალი ისმის ალების.
და...

დევებივით ზედაზნის მთები,
მტკვარზე ჩასულან წყლის
დასალევად.

1980

* * *

აჰა,

ოცდაათს გადავცდი,

წლებიც ელვარე ფრთებით

მიჰქრიან.

და ცივი ზამთრის გამბობ სიმკაცრით,

– მე პოეზიის ვარ ჯარისკაცი,

გენერლობაზე –

მეც მიფიქრია.

1971

სელენე

ზანზარებს ცის ლურჯი
დარბაზი,
ჰორები¹ აღებენ კარებს
და ისმის: სელენე!
სელენე²!
დიდი პოეტია მთვარე
და ვარსკვლავები მსმენელნი.

1969

---

¹ ჰორები (ბერძ.) – ბუნების წესრიგის დამცველი ღვთაებები.

² სელენე (ბერძ.) მთვარე, ჰიპერიონის ქალიშვილი.

ივლისი ორთაჭალაში

დგას ობელისკი,

ვითა ხსონა არაგველების,
ასწლეულები მის სიმაღლეს
თითს ვერ ახლებენ.

და მაჰმად-ხანის ზარბაზნები
ვერ იგრგვინებენ.

ორთაჭალაში გადმომდგარან
კლდიდან სახლები

და მტკვრის ჭავლებით –
აღმოდებულ სულს იგრილებენ.

1973

* * *

მთიების ჯარი სიშორეში
მიმოფანტულა,
ცა დარჩენილა მთვარის ამარა.
ვით ბრძოლის ველზე დახოცილები,
მიწაზე ყრია ხეთა ჩრდილები
და არავინ ჩანს მოხრეული
სამარის.

1986

ჩემო კოლხურო სახლო

მითებით გადახურულო,
დიდ და შორეულ
წარსულში –
მდგარო კოლხურო სახლო!
ვაი,
თუ ავისმდომელმა,
ჩემს მერე ხელი გახლოს!

1992

* * *

„თბილისი–ფოთი“

წველიადს მირღვევს,

სმაურში თითქოს ისმის

– მიშველეთ!

ქარმა ხეები კვლავ დაარბია...

ლიანდაგები ტიტკველ-შიშველი,

დასავლეთით,

სადღაც გარბიან.

1999

* * *

ცის კაბადონზე სიფრიფანა ნისლის
მანდილით,
არ ჩანდა მოვარე –
მზის ნაქმარევი.
ნაპირთან იდგა ხე, ვით ქადაგი.
ხმაურის ცოცხით ჰგვიდნენ
ქარები –
ზღვის მტვრიან მინდორს
ასჯერ გადაგვიღს.

1981

* * *

ჩემი ანცი დღეები,
აქ არყოფნის ტოტებზე
ხტიან,
როგორც ციყვები.
ღამეს მოვარე აბოდებს...
და ცხოვრება მიყვება
ადიდებულ მდინარეს,
წყალს, ვითარცა ნაფოტი.

ისევ პელაზგები

„პელაზგები ეგეოსის რ-ნის ავტოხონები არიან“.
(ბერძენი ისტორიკოსი (VI ს.წ.წ.ად.)

ეგეოსზე¹ და სკიროსზე²,
პელაზგები პელაზგურად
სიტყვას, ვითარც ოქროს მარცვაღს,
თუკი თესდნენ, თუკი მკიდნენ,
ბერძნები, ვით იქნებოდნენ,
უკვირს ბერძენ თუკიდიდეს.

1968

1, 2 კუნძულები ვოუკიდიღე (ბერძ. ისტორიკოსი (V ს. წ.წ.ად.)

* * *

შენ არ ჩანდი...

და უშენოდ

დღეებმა ცად გადიგრგვინეს,

ვით ლაზარე გამაცოცხლეს

ადრე მკვდარი.

ახლა შენი სიყვარული

გულს მიგრილებს,

ისე, როგორც თბილისს –

მტკვარი.

1970

* * *

ჩემს სარკმელში იხედება
ელვის ეშმა პაწაწინა,
სუსტი და მიამიტი.
სველ თითებით უკრავს წვიმა,
კვლავიშებზე –
კრამიტის.

1958

პირბეზი

„კორიბანტულ-კაბირული დამწერლობა
ჩანს პელაზგური დამწერლობა იყო“.
დიოდორე სიცილიელი.

წარსულში მსხდარ კაბირებს¹
კორიბანტებს², დაქტილებს³
მოფუხმობ და კოლხურ ცას,
კვლავ კოლხურად ვატირებ.
რადგანაც ჩემს „ფსალმუნებს“
სხვა გემო და ფერი აქვს,
მიტომაა ისტორიის ქვესკნელში
რომ დავეძებ –
კირბებს⁴, ვით კოლხ ფერიას.

1962

---

^{1,2,3}კოლხი ქურუმები

4. კირბეზი – უძველესი კოლხური (ქართული) წიგნები.

იალბუზი და ეიფელი

სიყვარულის ერდოდან გადმომდგარი,
ისრებს გტყორცნიან ამურები
და ცას წარსულ დღეთა შვენის ფერი.
შენი „კოლხური ფსალმუნები“ –
არის ქართული პოეზიის
იალბუზი და ეიფელი.

2000

* * *

შორეთიდან მოსულები –
ასი ათასწლეულია,
ყინჩად დგანან ეკის მთები;
ტეხურთან და ციხე-გოჯთან,
მე ყოველდღე წარსულს ვხედავი,
მაგრამ არრას ვეკითხები.

1964

* * *

ცის დასალიერს გავეურებ
სარკმლიდან,
რაც კრავს ირას,
ჩანს ორბია.
მთის წვერზე არბიან ბილიკები.
და მერე უკანვე
ჩამორბიან.

1959

პეგასი და ბუკეფალიც

შენს კოლხეთში,

პონტოს პირას,

ვარსკვლავებით დახურული

ცათამჯენი აიშენე,

რომ ავარდა უცებ ალი.

პოეზია არის შენი –

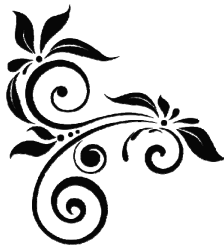
პეგასიც¹ და

ბუკეფალიც².

1980

¹ პეგასი (ბერძ.) – ფროთოსანი მერანი.

² ბუკეფალი (ბერძ.) – მაკედონელის ლეგენდარული ცხენი.

***

ჩემი დიდი წინაპრების,
ძნელი არის გზათა პოვნა,
რადგან ათასწლეულების –
გადურეცხავს ქარს და წვიმას...
ო, ვინ იცის,
ზღვად დაღუპულ
კოლხთა ხსოვნას –
ატლანტიკის ფსკერზე სძინავს.

2003

✠

კავკასიონის მთები

ფსკერი ყოფილა კავკასიონი –
მღელვარ ზღვათა და
ოკეანეთა...

ჰა, მთები მათი ნასახლარი
და ნაბუდარი.

მიტომაა, რომ ახლაც მოისმის –
კავკასიონის მთიანეთში
ზღვათა მუდარა.

1983

***

გადავიწყების კუნძულებიდან,
პონტოს ნაპირზე ქარმა მოდენა –
მოხეტიალე სიტყვა “ბოშური...”
მერე...
“კოლხურმა ფსალმუნებმა”,
მოულოდნელად,
თვალი დაუყენეს მტერსა და
მოშურნეს!

1996

ნარიყალა

ზღვადმომსკდარი მტერთა რისხვა,
ჩვენს ციხეებს გარს უვლიდა,
ვნება ჰკლავდა მათ წახდენის.

და...

მე,

ქართლის წარსულიდან –

ხმები მესმის –

ზარგამხდელი.

2005

***

კოლხურ მთვარიდან მოსული –
ადამკადმოსს¹ რომ ემსგავსე,
მას შემდეგ წელი ერგასი²

გავიდა...

ღამემ ცის თაღზე –
ნათელი ბევრჯერ ასხლიტა...

შენი ყოფნა და არყოფნა
არიან კვლავ დანასისხლად.

1987

---

¹ ადამკადმოსი – ცისიერი ადამიანი.

² ერგასი – 50

ილორი, ლიხნი, მოქვი, გუდავა

მომხდურმა კოლხეთს როგორ შევბედა,
რომ ხელჰყო ბზიფი,

გაგრა,

წებელდა!

მაგრამ მომავლის მოიძედა:

ილორი,

ლიხნი,

მოქვი,

გუდავა.

და... ცისქვეშ ლოცვად კვლავ დგას ბედია –
ქართველთა მტერთა გასაგუდავად.

1999

მამრეს მუხა

ათასწლეულთა იქით...

მიღმიდან,

ცხენთა თქარუნი ისმის ჰუნების

და ასე რბიან უაღვირო

საუკუნენი...

მაგამ უამთასვლა –

“კოლხურ ფსალმუნებს”

ცის ფილთაქვაში ველარ დანაყავს!

რადგანაც იგი –

“მამრეს მუხაა”¹,

ქებრონის² არა,

პონტოს პირას –

მდგარი ამაყად.

1971

¹ “მამრეს მუხა” – ბიბლიური, უხუცესი ხე (5000 წლის) დედამიწაზე.

² ქებრონი – უძველესი ქალაქი პალესტინაში.

ვერდიჭტი

შენი მტერი და მოშურნე

ყველა –

იქით გზას გაუდგა,

აღარ დარჩა მგონი მეტი.

ესლა,

აღბათ,

“იქ” უსმენენ,

მწუხარ ჰანგებს დონიცეცის.

2011

1993

ლიპარიტებს,

ბაღვაშებს,

არ ჩამორჩნენ არც სხვები!!!

საიდანღაც “კანონი” უონავს

ბექა აღბუღას:

ერთად!..

გათითოკაცება,

საქართველოს დაღუპავს.

1996

რწმენა

გაზაფხული ბუჩქის ძირას,
კვლავ სიღურჯეს ათოვს იას.
ზეცას მოსავს ფერი მარჯნის.
შენ დაჯდები უფლის –
მარჯვნივ!

რწმენა – შენი არტორია*.

1972

---

* არტოსი – მაკურნებელი პური.

კაცხის სვეტი

ნეტარებს სურთ –

ლოცვა ესაფესურთ

და ღვთის ტაძარს ელტვიან –

იმქვეყნიურ უკვდავების მდომელნი!

შენი ლექსი,

ჩემო,

კაცხის სვეტია,

მლოცველთათვის ყოვლად მიუდგომელი.

1979

ჭითაგვალა

ასწლეულებს, ვით ცხერის ფარას,
დავიწყების გზით მილაღავს...
ხელთუპყრია მზე,
ვით ვარცლი –
ლოცვად დამდგარ ჭითაგვალას¹,
რომელიც ტრფობს
ტობავარჩხილს².

1983

---

¹ ჭითაგვალა (მეგრ.) – წითელი მთა.

² ტობავარჩხილი (მეგრ.) – ვერცხლის ტბა.

300 ანდრიას

ჯერ ადრეა!

დუმან მთები

და სიმაღლეს გოდებენ...

დრო მოვა და უფლის ნებით,

შეგრაცხავენ წმინდანად,

ვით ანდრიას –

ქვეყნად პირველწოდებულს.

1976

ტბეპი

გიხმობს,

გეძახის “ფერადი”

ტბეპი წვიმებით ვარცხნილი,

სულ სხვა იერთ,

აურით:

დასავლით – ტობავარჩხილი¹,

აღსავლით-აბუდელაური².

1982

---

¹ ტობავარჩხილი – ვერცხლის ტბა (სამეგრელო).

² აბუდელაური – მწვანე, ღურჯი და თეთრი ტბა (მთიანეთი).

ოქროს მონეტა

გვიან გაჩენილს და

ნაბოლარას,

ეგონათ უამი დაგიმონებდა!

მაგრამ შენ,

მთვარის სარკედმდომელმა,

ისე,

ვით დიდმა მაკედონელმა,

მოსჭერი შენი ოქროს მონეტა.

1992

***

ღამე მოვარის მაგიდას
უზის –
დღის მოლოდინში.
ღრუბლები კი წვიმების
ძაფებს,
ჩუმად ნასკვავენ...
ზეცა ელვის შამფურზე
აგებს ცვრიან
ვარსკვლავებს...

2000

ხორბაში

მიველ...

დარს პირი არ უჩანს,
რაც ღონე აქვს და ძალა,
ცა სისპეტაკეს ბარდნის...

– არ წახვიდეო ქალაქს,

შიუკასთან ჩამებლაუჭა

პერანგზე –

ეკალ-ბარდი.

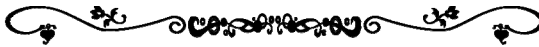
1958

***

ესაა თურმე კაცის ცხოვრება:
ყოფნა-არყოფნა,
ჭიდილი ორთა,
კბილების ღრჭენა შვენით, ვით ტყიურს.
კართან სიკვდილი მშვიდად სცემს
ბოლთას,
სურს გარეთ ჩუმად გამოგვიტყუოს.

1998

ხობისწყლის პირას

აწ მივიწყებულ პირას ჭაღიდან –
აფრინდა ხსოვნის
პატარა ყანჩა...
მზე ჩადის საღღაც,
და სივრცეს ნაღმავს.
ვზივარ ნაპირთან,
არავინ არ ჩანს,
მაგრამ მე ვიცი, ვიღაც მელის
მდინარის გაღმა.

1981

ჰელიოცენტრი

ვითარც ჰელიოსის ძეს –
აქციას და აქციუსს,
ეგვიპტეში კი არა,
გსურს, აქ, ქართულ მიწაზე
შეჰქმნა “ჰელიოცენტრი”
და მიწა –
ცად აქციო.

1960

***

შევიცინებ ქართულ ცას,
ვითარცა ჩემს ახლობელს,
სადაც ჩემი და-ძმები,
უკვე ოცი წელია,
არიან და...
სახლობენ...

2016

***

გვიან...

მაგრამ ოქროსფრად,

მაინც ამობიბინდა

ყანა, სიბრძნით ნათესი.

უფლის მადლით აივსე...

და ვით გაითავისე,

შენ,

საუფლო ჰადესის.

2016

ისევ “გოდების კედელი”

აი,

აქ, საგურამოსთან,

ასი წლის წინათ ნასროლი

თოფის ხმის ექო გაისმის,

რომელიც ქართველის მთა და ბარს

წუხილის ნისლად ედება...

წიწამური, ვით კრწანისი,

არის “გოდების კედელი”.

1961

***

მზის და მთვარის თვალეზა

ცა –

უფალი ღმერთია!

და სიშორემ გაკოცა.

მიტომ შენთვის ერთია –

ეს სამყარო ლამაზი,

მიკროცა და მაკროცა.

1980

“კულხა” “დიაუხია”

ჩემი ძველი კოლხეთი,
დიდი ძმებით უხვია,
რომელთ ჩუმად ამხელენ,
წარწერები ლურსმული,
სადაც არს გალურსული,
კოლხ ორი ძმის სახელი:
“კულხა”,
“დიაუხია”.

1959

***

ცაა შენი მამული,
მნათა ოქროს სარებით
შეღობე და
შემესრე.
და ვითა ღვთისმოსაჲმა,
“კაცის ბუნებისათვის” –
აღუვლინე ცად მაღლი,
ნემესიოს ნემესელს.

1965

***

შენ როდესაც დაიბადე,
აემგზავრა ვარდს
ეკალი
და წარსტაცა ფერი მოცხარს,
რომ მარადის –
არ გეცოცხლა!
ერთხელ მაინც მოეკალი.

2014

***

მირიადი წელია,
ბრუნავს დროის გელაზი...
დედამიწა კვლავ იძვრის...
განა მარტო ტაძრისგზის,
შენ მგზავრი ხარ –
ყველა გზის.

2014

ეკლესა და კუროსთავეს

დღისით მზეს და ღამით მთვარეს
ცა თავს ურტყამს უროსავით,
ადამის ძეთ “ცდომისათვის”
და მიწა კი მათ უზაენის
ეკლესა და
კუროსთავეს.

2010

***

ყოფნა სხვაა...

არყოფნა კი,

შუკა-შუკა დაღაგღაგებს,

და ვით გარეთ,

შინაც ურევს...

შენ კი, ჩემო,

ვით დღე-ღამე,

ორივ გაიშინაურე.

2014

რიცხვები

სად ვარსკვლავთა ჰევაის ბაღი,
იქ ყოველთვის ფიქრი
მუმლობს.

ქვეყნად ყველა საიდუმლოს
ცხრა ციხისკარს
და ცხრაკლიტულს,
შენ ბაჯადლო რიცხვით აღებ.

2011

ხმა იღუმალი

ვით ჰელიოსის ნაშიერს
და ვარსკვლავებთან წილნაყარს,
უფლით ნათელით შემოსილს –
ნება გაქვს –
მეცამეტე ცის –
ნათლის წყვილიადში შემოსვლის.

1967

ვითარც ეკლესიასტუს

დედა-მიწის შვილი ხარ,
ისე, ვით ანთოსი!
შენს “მეს” აღბათ ოდესმე,
შური, ეკლებს მიახვეს,
ბნელი ნათლით შემოსილს,
ვითარც ეკლესიასტუს.

2016

ზეციური კოლხეთი

გამარჯვების ყიყინას –

სალ კლდეებზე ჰკიდებდნენ:

თურქნი,

სპარსნი,

არაბნი

და სპა სელეგკიდების...

მოხვედრია რამდენი შუბი

ოხერ-მოხეტის...

მაინც იდგა ზღვისკარად –

ზეციური კოლხეთი...

1965

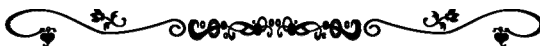

***

სადღაც, ზღვისპირ მდგარი მწუხრი,
ოქროდ ნაჭედ ვარსკვლავების
ზარს არისხებს, როგორც მნათე.
და საავდრო ღრუბლებს აშლის.

შენ,
უშობელს ხედავ ნათელს,
მზეთა მზეში,
ცათა ცაში.

1973

ენგური

სისხლი მართებს...
და სამ ძმას –
შხარას,
უშბას
და თეთნულდს,
ღამით გამოქცეულის –
ხმა მოგესმის ენგურის,
როს აწყდება ბუმბერაზ მთათა მაღალ
შვეულებს...
შენ კი სული კოლხური:
ჭანურ-ღაზურ-მეგრული –
შენში განასხეულე...

1958

ისმენ სხვათაგან არსმენილს

სიტყვის მაღლი და მირონი,
ნედლს კი არა,
ხმელს ასხურე.
და კოლხეთს “ჯადო” ახსენი!
მამა ძისგან “ხელდასხმული”,
ისმენ სხვათაგან არსმენილს.

1960

***

შეხედე ცას უსაზღვროს
და შიგ მცოცავ მირიად
სფეროებს და პლანეტებს,
დღე-ნიადაგ რომლებიც
თავს ერთმანეთს ამეტებს,
ვით მეფე და ვით მეფის
ვაზირი და ნაცვალი.
შენ ვინა ხარ, პოეტო,
როცა დედამიწაა მილიონჯერ
პატარა,
ქვიშის ციციქნა მარცვალის.

2001

***

ხან წყნარი და

ხან მრისხანე,

ქარიც ხარ და ქარიშხალიც –

პონტოს ზღვიდან ატეხილი.

ელვა შენი ხაზი არი.

ცა მფარველობს “ნათელხილვით

ავადმყოფს და...

“ნაზიარებს”.

1969

***

საიდანღაც ისევ მოდის –

ცრემლი...

ოხვრა...

ხმა გოდების...

თუმც მთიები ისევ ღუმან...

- მე სიყვარულს ველოდები,

ვით უცხო და

ძვირფას სტუმარს.

1959

***

ოქროს ცის ხის გოტიდან –
ცვივა ოქროს ნაყოფი
(ვით ღვთის ნადგაწ-ნაშრომი).
მიწაზე კი არყოფნა,
ყოფნას თვალს არ აშორებს.

2008

სირიის თუ პალესტინის

პონტოს პირას ცა მწუხრისას,
მნათთა პირით –
გარდასულთა ჰყვება ამბავს.

შენც,

ისე, ვით ძველ ქართველი
მწიგნობარნი,

სირიის თუ პალესტინის,
ცურტაე-ხანძთის და
ათონის –

ტაძრებში და მონასტრებში –
წერ და ქარგავ –
ქართულ ანბანს.

1983

მამულო

მირიადი წელია,

ბრუნავს უამთა მორევი,

მესთა-ტეხით მემტვრევა თავზე

ზეცა ქვითკირის.

ეჰ, მამულო, დღეს ჩემთვის

ცხონებაა ორივე.

შენთვის, ჩემო მშობელო –

სიცოცხლეც და სიკვდილიც.

1961

ისევ კოლხეთი

ჰეი,

მემატიანევ! –

კოლხეთის ცა –

შენ გელის...

ტანზე ოქრონაქსოვი –

ვარსკვლავეთი აცვია.

ჰკითხეთ!

გეტყვით ჰეგელი¹,

თუ საიდან იწყება ქვეყნად

„ც-ი-ვ-ი-ლ-ი-ზ-ა-ც-ი-ა“.

1966

---

¹ კოლხეთის უძველესი მიწიდან იწყება კაცობრიობის ცივილიზაციის პროგრესი”. ჰეგელი

***

ღღეღამის უღრანში,
სიცოცხლე –
სიკვდილის ძეგნაა,
სხვა არაფერი.

1959

***

ზოგჯერ კი ასეც მომხდარა –
შარად ქცეულა გზა-წვრილი,
მაგრამ მწამს ესე ნათქვამი –
ბეკელია,
განა ახალი:
რომ ნაბუდარზე არწივის,
ყვაუი ვერ გაზრდის ბახალას.

1988

პოეზიის მერიდიანი

უსამანო ცისქვეშეთის
წყლებში ბორგავს კვლავ
მზის სული.
და ბობოქრობს განგი,
ღენა,
მისისიპი და მისური!
სხვაც...
ღიადნი ბევრნი ღიან...
მაგრამ კოლხეთს –
დღისით,
მზისით,
ენგურ-ხობოსს
და ფაზისით,
ვიღაც ავლებს პოეზიის
ჯერარნახულ მერიდიანს.

1974

პირ, კამბი, ანშანი

მიინაველა ცეცხლივით
საუკუნე ორმოცი
და ცივ ნატისუსალში
არაფერი არ ჩანს!
მხოლოდ ჰერთა მიწაზე –
ვიდაც ხმობს ძველ
ქართულად:

პირ,¹

კამბი²

და ანშან.³

1964

---

¹ პირ – მტკვარი

² კამბი – იორი

³ ანშანი – ალაზანი (მეთოხე ათასწლეული)

აშირანო

ირმის ძუძუს წოვდა ბაღლი,
ერმას ირმის რძე ეღვა ჯამით
და კოლხეთში იზრდებოდა –
უფლის ღოცვით,
სულ კარნახით.

ღეღა ჰყავდა –
ღვთისმოსავი დარეჯანი,
და მამა კი – მონადირე სულკალმახი.

1963

ღამის სტუმარი

მოწყენით მზირალ უფლის ხატებთან,
სანთელს დაანთებ, ჩემო,
შენს სიგრძეს,
გაიფანტება მწუხრის ეწერი.

და...

შუადამისას,
ვითარცა სიძე,
პირგაბადრული მთვარე გეწვევა.

1969

ეა-ენქი

ტანს “ვეშაპი”გემოსა
და კოლხეთის წარსული
შენშია დაღეკილი.
მიტომ სიბრძნეს აღმერთებ
შუმერ ეა-ენქივით.¹

1965

---

¹ ეა-ენქი – შუმერულ-აკადურ მითოლოგიაში მსოფლიო წესრიგის დამფუძნებელი ღვთაება

ქალღე და ჰელიოსი

კაეკასიის ლეგენდებით
ამობურცულ მთათა მკერდზე –
ეჰ, ვინ იცის, თუ რამდენი
საუკუნის თოვლი დადნა!
თუ რამდენი დატრიალდა
ცოდვის კეფრი.
და... მთვარის ღმერთ – “ქალღეადან”,
კოლხთ მზის ღმერთი “ჰელიოსი”,
რად გვიცქერის?!

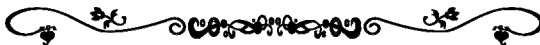
1968

***

ბიბლიიდან ისევ მესმის, –
მამაკაცის ნეკნიდან რომ
იშვა ქალი!!!
გიყურებ და სუნთქვა მეკვრის,
მეკიდება ცეცხლის ალი
და საშინლად მტკივა ნეკნი.

1959

საუკუნე – XXI

ორმოცი დღე და ორმოცი ღამე,
ვითა წარღვნის წინ,
იწვიმოს და არ გადაიღოს...
ღმერთმა ნუ ქნას და –
ცა და მიწა უცვებ შეერთდეს!
და სწორი გზები გახდეს
ირიბი,
მაინც, ვით ბაყბაყს –
საუკუნეს ოცდამეერთეს,
ყელში უთუოდ გაეჩხირები...

2001

სარჩევი

წინასიყვაობის მაგიერ.....5
 მეცხრე.....25
 იოანე ლაზი, ზაქარია ქართველი.....26
 ხილვა – ფარსმან ქველი რომში.....27
 კარაბადინი 28
 სულის მარადისობა.....29
 მფარველი ცა.....30
 ხილვა: ორი იოანე.....31
 სფეროებს და პლანეტებს.....32
 უნძთა, ღურძუკთა, ქაშაგთა.....33
 ძახილი 34
 ვითა ეჟენ დელაკრუას.....35
 დიდი აიდგარი.....36
 ბუნების ნაყოფი.....37
 მაქსიმე აღმსარებელი, ეფრემ მცირე.....38
 ალტერნატივა.....39
 გაოძახილი 40

პლატონი.....	41
ხილვა: მეოტიის ტბა.....	42
ლაზარე	43
გრაალი.....	44
სიბრძნე ბალავარისა	45
ფუთი, ფუთიეთი, ეფუთი.....	46
აბრაამი, მოსე, აარონი.....	47
* * * ვარსკვლავებით გადახურულ	48
კოლხური ცა.....	49
საინგილოში.....	50
ტაო-კლარჯეთი	51
ხილვა: ბაბილონი.....	52
სულები	53
ხილვა: ენა ქართული.....	54
ხილვა: იოანე ზოსიმე (X ს.).....	55
პატარტა და ანახიტა.....	56
გამყინვარება.....	57
* * * სიძულვილმა ადამის	58
დიდგორი	59
ხილვა: იბერები და ებერები.....	60

იოანე ზოსიმე, ფილიპე ბეთლემელი.....	61
* * * ეპეი! ვაჟა ეგრისელი!.....	62
ასკელპოსი და პლატონი.....	63
ზიქურათები	64
ხილვა: ეზრა (XI-XII სს.).....	65
შავი ზღვა.....	66
ერიდუ	67
ანისტორეზია.....	68
ლაზური და ფაჰლაური.....	69
ხილვა: ქანაანი.....	70
მითიური შვიდეული	71
აისბერგი.....	72
ერიდუ	73
ხილვა: ალექსანდრე მაკედონელი.....	74
ხილვა: გიობეკლი – ტეპეში.....	75
წიგნები	76
პონტოს სანაპიროზე.....	77
ხილვა: ქაღდეველი მეფეები	78
ასტომეული.....	79
* * * მოსვლა დამაგვიანდა!!!.....	80

ლისია.....	81
ქალდეველთა „იმპერია“	82
კაუკასიონი, უშბა, შხარა, თეთნულდი.....	83
ჰომეროსს, პინდარეს.....	84
*** მიმწუხრისას ცის სიღურჯე.....	85
*** საიდანღაც ხმა ისმის:.....	86
რიკული	87
კოლხურ ლეგენდებს და მითებს.....	88
ევსტათ მცხეთელს, აბო თბილელს.....	89
*** ეხეთქება ნაპირს მტკვარი.....	90
*** ბევრ დიდ მეფეს	91
*** უკან დარჩა ზღვები.....	92
დეგების სასაფლაოზე.....	93
*** ელის წმინდა ს ა მ ე ბ ა.....	94
გრაალის მცველ რაინდებს.....	95
მამული.....	96
მარდუქი	97
*** მზე კი არა	98
იოანე ლაზი და პეტრე იბერი.....	99

მარდუქი	100
*** ადამის ძის ნაშიერებს	101
კარდუ	102
*** რასაც ცაში ეძებდა	103
უფლის ყანა	104
*** ცხოვრება – ზღვაა	105
ქრისტე იყო ქაღდვევლი	106
სინწასა და სინას მთას	107
რეა-კიბელა	108
*** პოეზიის ზღვა ბობოქრობს	109
*** სიყვარულის მზის ტაძრიდან	110
*** შიშს თესავდა დღე და ღამე	111
ადამ კადმონი	112
ანდრომედეს ნისლეული	113
ატილა	114
*** ზოგ-ზოგებს კი შურით გული	115
*** ვარსკვლავები ცას გალობენ	116
*** ზღვათა და ოკეანეთა	117
მიქელანჯელო	118
*** ვარსკვლავების მოყვავილე	119

*** პოეზიის მღვრიე ტალღებს.....	120
*** ბაჯადლო ოქროს.....	121
პოეზიის უდაბნო.....	122
კუნძული – ძველი კოლხეთი.....	123
ფერცველობა.....	124
6 000 000 000	125
*** ვარსკვლავების მაყრიონით.....	126
წუთშესვენება	127
2000	128
*** რადგანაც კაცთა ცხოვრება.....	129
ბურძღენი.....	130
კივი	131
არმუჯი და ახტაშირა.....	132
ისე, როგორც მარსელ პრუსტი.....	133
სცილა, ქარიბდა.....	134
*** სიცოცხლე – გალიაა სულისთვის..	135
ჯოკონდა	136
მარტი	137
ფრესკები	138
* * * ვითარც კოლხურ მზის ნაშიერს..	139

* * * რადგანაც იგი ეწამა ჩვენთვის.....	140
* * * ცათამბჯენის თუ ოკეანის.....	141
ხმა წარსულიდან.....	142
* * * თვალებს განზრახ იბრმავებენ	143
* * * მესიის დიდ მოლოდინში.....	144
ეექსინი და ჰელესპონტი	145
ბავშვობის მზე.....	146
* * * სოფლის ღობიდან.....	147
* * * ათასწლეულების წინ ნაშენ.....	148
* * * სოფლად ურმის ჭრიალთან	149
* * * საიდანღაც რომ გვეაღერსება	150
* * * ოთარაანთ ქვრივს	151
ბროწეული.....	152
* * * მოყვავილე ცის მინდორზე.....	153
* * * შიშველი მუცლები	154
ფშავ-ხევსურეთში.....	155
* * * ზღვის ბინადარნი	156
გენესარეთის ტბასთან.....	157
* * * ბრწყინავს მთიები.....	158
* * * ქვეყნად ყოფნას.....	159

* * *	ანძები ლურჯ გემბანებზე	160
* * *	მე ვარ პოეტი	161
* * *	კარებს ნუ აღებთ.....	162
* * *	ორმოცდაათს რაც გაცილდი	163
* * *	როგორც საავდრო	164
* * *	როცა მტრედისფრად ინათა	165
* * *	ურჩი ღმერთები	166
* * *	გადაშლილა ღამის ველი.....	167
* * *	აღმოსავლეთით.....	168
* * *	ქვეყნად ყოველი არის ამაო	169
* * *	მტრისაგან თუ მოყვასისგან.....	170
* * *	თეთრი მოსასხამით დამდგარ.....	171
* * *	ამ სოფლიდან იქ მიგვედენის	172
* * *	თუ მარადისი შენ ხარ ნათელი....	173
* * *	სანაპიროზე შავით მოსილი.....	174
* * *	სადღაც, ხევს მიღმა	175
* * *	ღუღს ზღვა საძროხე.....	176
* * *	შორი მთებიდან.....	177
* * *	ნამტირაღვეთ.....	178
	ღაზარე	179

ტყის სული	180
მოხუცი მედოლე	181
შავი ზღვისკარად მდგარი ტუია	182
ოტარიდი და მერკური	183
ზედაზნის მთები	184
* * * აჰა, ოცდაათს გადაეცდი	185
სელენე	186
ივლისი ორთაჭალაში	187
* * * მთიების ჯარი სიშორეში	188
ჩემო კოლხურო სახლო	189
* * * „თბილისი-ფოთი“	190
* * * ცის კაბადონზე სიფრიფანა	191
* * * ჩემი ანცი დღეები	192
ისევ პელაზგები	193
* * * შენ არ ჩანდი	194
* * * ჩემს სარკმელში იხედება	195
კირბები	196
იალბუზი და ეიფელი	197
* * * შორეთიდან მოსულები	198
* * * ცის დასალიერს გავეყურებ	199

პეგასიც და ბუცეფალიც.....	200
*** ჩემი დიდი წინაპრების.....	201
კავკასიონის მთები.....	202
*** გადავიწყების კუნძულებიდან.....	203
ნარიყალა.....	204
*** კოლხურ მთვარიდან მოსული.....	205
ილორი, ღიხნი, მოქვი, გუდავა.....	206
მამრეს მუსა.....	207
ვერდიქტი.....	208
1993.....	209
რწმენა.....	210
კაცხის სვეტი.....	211
ჭითაგვალა.....	212
ვით ანდრიას.....	213
ტბები.....	214
ოქროს მონეტა.....	215
*** ღამე მთვარის მაგიდას.....	216
ხორგაში.....	217
*** ესაა თურმე კაცის ცხოვრება:.....	218
ხობისწყლის პირას.....	219

ჰელიოცენტი.....	220
*** შევცივინებ ქართულ ცას.....	221
*** გვიან.....	222
ისევ “გოდების კედელი”.....	223
*** მზის და მთვარის თვალება.....	224
“კულხა” “დიაუხია”.....	225
*** ცაა შენი მამული.....	226
*** შენ როდესაც დაიბადე.....	227
*** მირიადი წელია.....	228
ეკლებსა და კუროსთაგებს.....	229
*** ყოფნა სხვაა.....	230
რიცხვები.....	231
ხმა იდუმალი.....	232
ვითარც ეკლესიასტეს.....	233
ზეციური კოლხეთი.....	234
*** სადღაც, ზღვისპირ მდგარი.....	235
ენგური.....	236
ისმენ სხვათაგან არსმენილს.....	237
*** შეხედე ცას უსაზღვროს.....	238
*** ხან წყნარი.....	239

*** საიდანღაც ისევ მოდის.....	240
*** ოქროს ცის ხის ტოტიდან.....	241
სირიის თუ პალესტინის	242
მამულო.....	243
ისევ კოლხეთი	244
*** დღე-ღამის უღრანში.....	245
*** ზოგჯერ კი ასეც მომხდარა	246
პოეზიის მერიდიანი	247
კირ, კამბი, ანშანი	248
ამირანი	249
ღამის სტუმარი.....	250
ეა-ენქი.....	251
ქაღდე და ჰელიოსი	252
*** ბიბლიიდან ისევ მესმის.....	253
საუკუნე – XXI.....	254

2020.08.01

"საერთაშორისო მკვლევარების" 100-დღეობის
პროგრამის, საქართველოს მეცნიერების განვითარების
საქართველოს მეცნიერების განვითარების სახელმწიფო
სამსახურის, საქართველოს მეცნიერების განვითარების
საქართველოს მეცნიერების განვითარების
საქართველოს მეცნიერების განვითარების
საქართველოს მეცნიერების განვითარების
საქართველოს მეცნიერების განვითარების
საქართველოს მეცნიერების განვითარების
საქართველოს მეცნიერების განვითარების
საქართველოს მეცნიერების განვითარების

საერთაშორისო მკვლევარების
2020.08.01

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 90

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 90

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ბურამ კუპატაძე

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– ნატო დოღბაია

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ბოჩა ხაჩუბავა

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქუჩის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com